

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Hipponensis. Et Avgvstini Iprensis De Deo
omnes salvari volente Et Christo omnes redimente
Homologia**

Froidmont, Libert

Lovanii, 1641

I. Deum velle omnes homines salvos fieri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40368

THESES THEOLOGICÆ.

I. Deum velle omnes homines salvos fieri.

Errorem esse, in dō Massiliensium basim, eam Recentiorum sententiam, qui exponunt illud 1. ad Timoth. 2. Vult omnes homines salvos fieri, de voluntate salvandi omnes, quantum in ipso est, asserit Iansenius tom. 1. lib. 8. c. 15. Hac in parte Iansenium propugnant eius patroni: non ignorari, aiunt, à nobis, longè aliter illud Apostoli accipi ab Augustino, & constanter nostram ab eo reijci interpretationem, quæ fuit Massiliensium. Vnicus in id sufficit locus Augustini ex Epist. 107. A Iansenio etiam sacere addunt Prosperum epist. ad Rufinum, quin & Fulgentium. pag. 37. Querim.

RESP. Quâ voluntate Deus velit omnes salvos fieri, id unanimes consensu Patres deducunt ex eo, quod subjungit Apostolus: *Vnus enim omnium Deus, unus mediator, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus. Vti ergo omnium, sine exceptione, est Deus, est mediator, est redemptor; ita omnium vult salutem. Voluntas enim mediatorum, per se arguit voluntatem finis. Veteribus ea in parte consentit Augustinus, qui non modò ingeminat Christum omnium Salvatorem, & pro omnibus mortuum, quia omnes mortui; sed solenne illud Patrum Græcorum, atque ex Latinis, Cypriani, Ambrosij &c. Mysticus ille sol iustitiæ, omnibus ortus est, omnibus venit, sic admittit, ut omnes indiscriminatim posse Dei præcepta servare, si modò velint, sæpiùs inculcet. Cujus rationem reddit, quòd illud lumen illummet omnem hominem venientem in hunc mundum. Vt hic Augustinum veteribus opponere non possi, nisi communibus eorum dictis vim inferre malis, & illi novitatis notam inuras: quam ne incurreret, veterum Patrum auctoritatem agnoscit, & se per eam tuetur, ac absolutè recipit propugnandam lib. 2. contra Iulianum cap. ult.*

Hic reclamant Ianseniani, & queruntur conturbari etiam verba Augustini, ut Iansenio aliquid valeamus impingere. Augustini sententiam: *Verum est enim omnino omnes homines hoc posse, si velint, ut ἐπιταξῶς dictam, exponimus: omnes omnino posse, si velint: & recte; juxta scopum Augustini, & verba. Nam quod Augustinus docuerat lib. 1. contra Manichæos cap. 3. Omnes posse servare*

A

Dei

THESES THEOLOGICÆ.

Dei præcepta, si velint, quia illud lumen illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; confirmat lib. 1. Retract. cap. 10. his verbis: *Verum est enim omnino omnes homines hoc posse si velint*: quod meritò *εὐπαριξῶς* dictum accipitur: quia voces, omnino omnes, nullo interposito commate dirimit editio Parisiensis, & Basiliensis, & sic sensus reverà requirit; tum quia id sine ulla limitatione concedit Pelagianis, solùm addens, voluntatem à Domino debere præparari, tum quia per *omnes*, non solos eos comprehendit, qui de facto Deo obsequuntur, quorum paulò antè meminerat; sed reliquos etiam non obsequentes. In eundem sensum, ait lib. 2. de peccatorum meritis c. 17. Homines non esse sine peccato in hac vita, quia nolunt, etsi esse possint, gratiâ adjuvante divinâ.

Mentem eam, etsi non dubiam, Augustini, hujus fidiſſimus Interpres ac Discipulus certioſorem reddit D. Prosper, nisi fortè eos inter se committere malis. Hic igitur lib. 2. de vocat. gent. cap. 19. disertè dicit: *Deus pro omni tempore vult omnes homines salvos fieri, aut generalibus donis, aut etiam peculiaribus*. Hinc & parvulis omnibus, ex communi ea voluntate omnes salvandi, ait, dari generalia ea subsidia salutis, *qualia universis impensa nationibus*, cap. 23. Rem hanc eandem prosequitur circa adultos, cap. 25. & concludit, *Deo autem placuit, & hanc (specialem misericordiam) multis tribuere, & illam (generalem) à nemine submovere*. Atque ita probat Deum, velle omnes salvos fieri, ur̄i & cap. 28. in fine. Non minus efficax est id quod ait cap. 29. *Præsentia super omnes misericordia Dei, à quo, quod & nemini negatur, & nulli debetur, in ijs, quod promissit, efficitur*. Vbi vides nemini negari id, quod ad salutem spectat. His sub finem capituli, subdit: *Bonitas Dei consulit semper, & consulit, ut neque ulli pereuntium excusatio suppetat, de abnegato sibi lumine veritatis*. Audin, Neque ulli? Subjungit cap. 30. *ut tribus illis saluberrimis & veracissimis definitionibus firmus innixi, quarum una profitetur æternum & proprium divinæ esse bonitatis, ut omnes homines salvos fieri velit*. Hanc voluntatem esse omnino generalem, probat cap. 31. ex illo Apost. *Qui est salvator omnium hominum, maximè fidelium*. Postremò sic librum concludit: *Deus, qui omnes vult ad agnitionem veritatis venire &c.* Quis hinc non videat, eam, quam Prosper hausit à magistro suo Augustino, his expressam esse doctrinam? quæ si errorem continet Massiliensium, necesse est utrumque, cum veteri Ecclesia, lapsum in errorem.

At Ian-

THESES THEOLOGICÆ.

3
 At Iansenianis contra Recentiores sufficit Augustini epist. 107. & Prosperi ad Ruffinum, ac Fulgentius; qui communiter Semipelagianos in eo incusant, quod hi sæpè opponant Deum velle omnes salvos fieri. Verùm non ad verba, (nisi & Apostolum argui velint) sed ad sensum Semipelagianorum, qui reprehenditur, reflectere debuissent Adversarij. Docebant Semipelagiani gratiam secundùm nostra merita dari, secundùm demerita negari: & sic in potestate nostra esse, ut consequamur salutem: in quem sensum urgebant verba Apostoli, ut satis indicat August. Epist. 107. de quo vide Thesim 3. de Semipelagianis. Hunc sensum, ut erroneum damnat August. probatque gratiam infantibus aliquibus sine merito conferri, sine demerito aliquibus non dari: atque ita exponens Apostolum, quod non nisi Deo volente salventur, qui salvi fiunt, subdit: *Etsi quo alio modo verba Apostolica intelligi possunt. Quibus tantùm negat dari efficacem voluntatem omnes salvandi, qualis habetur erga electos: innuit autem voluntatem dari communem; quæ illi contraria non est: & Augustinus ibi tantùm monet, ut contrarietas vitetur. Eundem scopum respicit Prosper, sic enim habet in exordio epist. citatæ: Vna est blasphemia, gratiam Dei secundùm merita hominum dari. Quam refellit eo modo, quo Augustinus suprâ, & impiè in eum sensum trahi Apostolum docet. Eodem omnino spectat Fulgentius.*

THESES THEOLOGICÆ ANT-APOLOGETICÆ.

D eum velle omnes homines salvos fieri, Apostolicâ insonante tubâ didicimus: nec utrum id verum sit, controvertitur: de sensu, non levis est controversia. Pelagius Hæresiarcha locum illum explanans in Commentarijs epistolarum Paulinarum, Hieronymi operibus tomo 8. immixtis, de universis omninò hominibus id intelligendum esse contendit. Qui & tacitæ objectioni, quæ formari poterat, de quam plurimis, qui non salvantur, viam præcludens; conditionem adiecit: *Si, inquit, ipsi tamen vocanti Deo consentire voluerint.* Idem sentit Auctor Carnianis de Providentia, operibus Prosperi, insertis.

inferti, quem fuisse Pelagianum aut Semi-Pelagianum, perspicuum est: sic igitur ille ait:

*Dicite quem populum, quæ mundi in parte remotam,
Quosve homines, cuius generis vel conditionis,
Neglexit salvare Deus? &c.*

Et paulo post:

*Numquid non semine ab uno
Venimus, aut alia est hominum natura bonorum?
Non aliter dives, quam pauper nascitur: unum est
Principium servis & Regibus: optimus ille
Non plus accepit, quam pessimus: æqua creatis
Mensura est, uno qui lumine lumen omnes.*

*Si tamen assertoris opem festina voluntas
Præveniat, fletu Dominum motura fideli,
Nam ut nemo in vitis, somnove quietus in alto
Fuit salvus, nec vi petiitur, qui sponte recessit:
Sic pulsata patent redeuntibus atria vitæ.
Et recipit cæli servatos curia cives.*

Eandem Interpretationem amplectitur Ambrosiaster in Epistolâ Pauli, Pelagianorum sane non minimus: a Si, inquit, Deus qui omnipotens dicitur, Omnes homines vult salvos fieri, cur non impletur eius voluntas? sed in omni locutione sensus est, conditio latet: unde dicit Petrus Apostolus: Omnis Scriptura indiget interpretatione: vult enim Deus omnes salvos fieri, sed si accedant ad eam: Non enim sic vult, ut nolentes salventur; sed vult illos salvari, si & ipsi velint: nam utique qui legem omnibus dedit, nullum excepit à salute. Eundem locum cum eadem universalitate & conditione intelligit, ac suo, suorumq; nomine instantissimè urget iactantissimus ille (ut b Prosperi verbis utar) Pelagiani erroris assertor Iulianus, apud c Augustinum. Ponis (ait ei Augustinus) Apostolicum testimonium, & ab eo dicis pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus, DOCENTIBVS VOBIS, ideo non omnes salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare: Nolunt quarere, cum Deus velit ostendere: Nolunt pulsare, cum Deus velit aperire. Eandem interpretationem avidissimè arripuerunt Semi-Pelagiani apud d Prosperum: propositum vocantis gratia, ait Prosper,

a In c.
1. ad
Timor.

b In
Chron.
Lib. 4.
contra
Iulian.
cap. 8.

d In
Epist.
ad Au-
gust.

Prosper, in hoc omnino definiunt, quod deus constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum regenerationis assumere: & ad hoc salutis donum omnes homines VNIVERSALITER, sive per naturalem, sive per scriptam legem, sive per Evangelicam prædicationem vocari: ut & qui voluerint, fiant filij Dei, & inexcusabiles sint, qui fideles esse noluerint: quia Iustitia Dei in eo sit, ut qui non crediderint, pereant: Bonitas in eo appareat, si neminem repellat à vita, sed INDIFFERENTER VNIVERSOS velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Et infra: Nec vacillare illud, quod deus omnes homines velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. -- Itaque quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam: quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Idem de iisdem. e

eCarm.
de in-
gratis
cap. 10.

Gratia quæ Christi populus sumus hoc cohibetur
Limite vobiscum, & formam hanc adscribitis illi:
Ut cunctos vocet illa quidem, invitetque nec ullum
Prætereans studeat communem adferre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.
Sed proprio quemque arbitrio parere vocanti,
Iudicioque suo, mota se extendere mente
Ad lucem oblatam, qua se non subtrahat ulli,
Sed cupidus recti iuvet, illi astretque volentes.

Iam quia summam, ut potuit, sententia vestra
Decursa est, dic unde probas quod gratia Christi
Nullum omnino hominem de cunctis, qui generantur,
Prætereat, Cui non regnum, vitamq; beatam
Impertire velit?

Ibid.
cap. 11.

Idem de Semi-Pelagianis refert Hilarius, cuius verba inferius de Augustini sententia agentes citabimus.

f In
Epist.
ad Aug.

Sed quid alienis testimonijs referendis immoramur, Cum habeamus ipsos Semi-Pelagianos mentem suam disertè exprimentes? octava enim objectio Gallorum apud Prosperum illa est, qua tanquam absurdum ex opposita sibi sententia inferunt, Quod non omnes homines velit deus salvos facere, sed certum numerum Prædestinatorum: & 2. objectio Vincentiana apud eundem est hæc: Quod deus nolit omnes salvare, etiamsi omnes salvari velint. Idem sentit Faustus g Regiensis Semi-Pelagianorum Coryphæus, cum

g Lib. 1
de lib.
arbit.
cap. 16.

Paulus Apostolus dicit, inquit, Qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium: Quod dixit, Omnium hominum, ad propositum Divinae Bonitatis aspexit: Quod autem dixit, maxime fidelium, illos hoc loco pronuntiavit, atque distinxit, qui per fidem, per obedientiam, per subditam voluntatem, Redemptoris munera susceperunt. Et iterum h: Dic mihi quem à gratia Redemptionis exceperit, qui damnationis antiquæ Chirographum generale delevit.

h In fin
eiuldē
capitis.

Ex recentioribus eandem expositionem animosissimè propugnatⁱ Molina, ^k Lessius, & passim alij Societatis Theologi. Vbi hoc obiter adverte l Molinam ingenue fateri contrariam expositionem esse S. Augustini, cum tamen recentiores Moliniani Augustinum pro sua parte stare, plenis buccis concrepent: verba in Molinæ sunt hæc: *Credens autem Augustinus cum ijs, quæ de gratia adversus hæresim Pelagianam ex Scripturis rectissimè docuerat, coniunctum esse, Prædestinationem Dei æternam non fuisse secundum merita qualitatem, quæ usus liberi arbitrij, à Deo prævisi; sed solum secundum Dei electionem & beneplacitum (quod in quo sensu verissimum sit, membro 12. explicatum est) iuxta eam sententiam Paulum ad Rom: 9. multis in suorum operum locis interpretatus est: RESTRINXIT Q; illud 1. Timoth. 2. vult omnes homines salvos fieri, ut non de omnibus universim hominibus, sed de solis Prædestinatis intelligeretur: additque: Quæ doctrina plurimos ex fidelibus præsertim ex ijs, qui in Gallia morabantur, non solum indoctos, sed etiam doctos, multum in modum turbavit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim eiusmodi doctrina adhererent, hæresi potius Pelagiana ex parte assentiendæ putabant, variosque alios errores circa Parvulorum Prædestinationem sangebant. Cùm similè discrepantiam Pelagianorum à suo Pelagio deprehendisset Augustinus. n Quod hic, inquit, dicturi estis, nisi forte pelagio maledicatis? Rursus Molina o rationem conciliandi libertatem arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Prædestinatione, à seipso inventam, & ab antiquis Ecclesiæ scriptoribus per mille & amplius annos non satis penetratam, aut certe explicatam asserit. Ac quamvis, inquit, hæretici qui vel divina gratia, vel libertati arbitrij præiudicium adferre moliti sunt, ex Scripturis sanctis, principijsque fidei efficaciter sint expugnati; haud tamen scio, an explicata penitus, & abundè reddita ratione integra conciliandi libertatem arbitrij cum illis tribus, & hæreticis aditus, quo facilius ad pacem, unitatemque Ecclesiæ redirent, sit parafactus, & concertationes, quæ ante mille annos inter viros Catholicos obortæ sunt, quantum par est, sint compositæ. Tum non longe infra de suis inventis scribens sic ait, Quæ si data
explana-*

i In cō-

cordia

q. 23. ar.

4. & 5.

disp. 1.

memb.

13. &

seqq.

k De

prædest.

& repro

Ang. &

hom.

sect. 6.

assert. 1.

l Memb

ul. eiul-

dē disp.

m Cit.

memb.

alt.

n Lib. 3.

contra

Iulian.

cap. 1.

o Eadē

disp. &

memb.

paulum

inferius

explanataque semper fuissent, forte neque pelagiana hæresis fuisset exorta,
 neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent aufin-
 gare, obtinentes cum divina gratia, Præscientia, & Prædestinatione, co-
 hære non posse; neque ex Augustini opinione concertationibusque cum pe-
 lagianis tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianosque defecissent, facileque
 reliquia illæ Pelagianorum in Gallia, Quorum in epistolis prosperi & Hi-
 lary sit mentio, fuissent extincta. Et rursus: p neque verò dubito (inquit) p Infer.
 quin ab Augustino & cæteris patribus unanimes consensu comprobata fuisset paulo
 hæc nostra de Prædestinatione sententia, ratioque conciliandi libertatem ante
 arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Prædestinatione, SI EIS PRO- finem.
 POSITA FUISSET. Tandem apertius novitatem suæ methodi ag-
 noscit dum ait: q Longior fui in hac disputatione, quam optaram, ve- q in fine
 reorque ne aliquarum rerum repetitio Lectori molestiam attulerit, quia tamen profus
 res est magni momenti ac valde lubrica, & hæc nostra ratio conciliandi li- istius
 bertatem arbitrij cum divina Prædestinatione A NEMINE, QVEM VI. memb.
 DERIM, HVCVSQVE TRADITA, ideo satius hæc duxi paulo fusius
 explicare. Viderint nunc Moliniani, qua ratione Molinæ suo ad-
 hæreant; qui methodum à molina primo inventam, à nemine, quem
 viderit, hucusque traditam, ab Augustino reliquisque priscis Patri-
 bus unanimes consensu comprobendam, si eis proposita fuisset, Non solum
 Augustino, sed communiter omnibus antiquis Patribus obtru-
 dunt? Alterum enim è duobus necesse est fateantur, nimirum
 aut molinam neque Augustinum, neque ullum antiquorum Pa-
 trum vidisse; aut vidisse quidem, sed in illorum lectione cæcu-
 tisse; nisi forte dicant se beneficio tubi Batavici vidisse aliquid
 in illis, quod Molina istiusmodi Tubo destitutus videre non
 potuerit: aut saltem se, Molinæ humeris insidentes proculius
 & distinctius vidisse, quam ille viderit. Sed ut demus, eos ali-
 quid in Augustino invenisse, quod Molina ignoravit, quid sal-
 tem de suo Generali, & reliquis Societatis Definitoribus
 respondebunt, qui disertissime agnoscunt, eam sententiam
 de Concordia Gratiæ & Liberi arbitrij, ex unius Molinæ pri-
 vato ingenio natam fuisse, sic enim scribit Author vitæ Eminen-
 tissimi Cardinalis Bellarmini: * Fere per idem tempus cæpta Roma r lib. 3.
 agitati controversia est, inter Religiosum Ordinem S. Dominici, & Societa. cap. 5.
 rem nostram circa opinionem p. Ludovici Molina de Concordia gratiæ & li-
 beri arbitrij. Quam sententiam etsi aliqui eò quod VNIVS PRIVATI
 SCRIPTORIS nata ex ingenio esset, minime censebant defendendam à So-
 cietate unversa: attamen ij qui tunc præerant, aliter ipsi deliberarunt:

Tunc

TUM QVIA NOSTRORVM PROFESSORVM PARS MAIOR IN ACADEMIIS EAM TVEBATVR, TUM QVIA IVDICABATVR IN PRIMIS IDONEA AD EXPEDIENDAM CATHOLICAM DOCTRINAM DE LIBERTATE AB HÆRETICORVM LAQVEIS. Ecce hi fatentur eam sententiam ex privato Molinae ingenio natam; moderni Moliniani eamdem non solum Priscis Scholasticis, & vetustissimis patribus, sed & ipsi Spiritui Sancto in scriptoribus Canonicis loquenti, & Synodorum Ecclesiasticarum definitionibus assistenti, obtrudunt. Forte Authorem vitæ Bellarmini mentitum fuisse pronuntiabunt. Ego certe non intendo ipsius agere Apologiten. scio interim plures esse, qui eadem in vita Bellarmini referunt, nimirum *Iacobum Fuligatum & Sylvestrum à Petra-Sancta*, ambos Societatis Theologos: & quidem de Posteriore non facile credo eos id dicturos, cum ipsius sinceritas, & probitas in his partibus sit satis nota, utpote qui Leodij per aliquot annos Confessarium egerit Illustrissimi Nuntij Apostolici, non adeo pridem: Cujus etiam *centuriam primam Metaphorarum Scripturæ* miris ipsi laudibus efferre aliàs consueverunt. An forte *Molina* methodus antiquitus quidem usurpata fuerit ab ijs Patribus, quos ipsi citant, sed intermedio tempore emortua, & novissimè à *Molina* cerebro renata? Quid ergo facient de Quingenaria præscriptione Lessij, qua ex communi consensu Doctorum Scholasticorum à Quingentis fere annis colligit, sententiam asserentem, *facienti quod in se est per vires nature Deum non denegare gratiam*, nullatenus pertinere ad errorem Massiliensium? Si enim ad præscribendum in materia doctrinali sufficiat spatium 500. annorum, cur non sufficiat spatium mille & amplius annorum, qui usque ad Molinam, ipso superius fatente, effluerunt. An forte veritas velut in Democriti puteo, tota antiquitate delitescens, Molinam expectaverit extractorem? Sana intelligentia Gratiae & Libertatis humanæ, in tenebroso carcere captivata, claves scientiæ in fine sæculorum è Cælo per Molinam deportandas præstolabatur? Tandiu tenebræ operuerunt terram, & caligo populos, quamdiu splendidum illud sapientiæ iubar Molina mundo non illuxerat? Tandiu Ecclesia Christi idoneam rationem conciliandi Gratiam Christi cum hominis Libertate non invenerat, quamdiu ea ex PRIVATI SCRIPTORIS MOLINÆ INGENIO, velut nova Minerva è Cerebro Iovis, nata non fuerat? Tandiu lucerna Christianæ, de gratia, fidei, sub
modio

s. c. 2. Fa.
mosarū
Thes.

2 In ap-
pend. ad
cap. 10.
de grat.
n. 24:

modio absconsa jacuerat quamdiu novus Apostolus & Orbis Magister *Molina* eam super Ecclesiæ candelabrum non collocaverat? Tandiu regnavit Ignorantia, quamdiu Lutheri & Calvini hæreses non erant, è quarum laqueis per *Molinianam* concordiam libertas arbitrij expediri debuerat? Præclare de *Marcionitis* & *Valentinianis* olim Tertullianus: u *Quoquo modo sit erratum, tamdiu uique regnavit error, quamdiu hæreses non erant: Aliquos Marcionitas & Valentinianos liberanda veritas expectabat: interea perperam Evangelizabatur, perperam credebatur, tot millia millium perperam tincta, tot opera fidei perperam administrata, tot virtutes, tot Charismata perperam operata, tot sacerdotia, tot ministeria perperam functa, tot denique Martyria perperam coronata.*

lib. de
præf.
cap. 29.

Porro quod ad rationes illas attinet, Quæ Societatis Moderatores ad astringendum universam Societatem sententiæ *Molinianæ* adegerunt: prior non spirat religiosam humilitatem sed zelosam animosicatem: Zelum, inquam, consulendi honori ac reputationi *Maioris illius partis professorum Ordinis, qui in Academijs eam tuebantur sententiam*: ne enim hi cogerentur Palinodiam canere; altera pars, quæ minor erat, palinodiam canere, & majori parti adungere sese debuit. Quæ cum ita sint, non video sanè cur reprehendi multum debeant ij, qui apud *Lessium* x dixerunt *Societatem eo nomine periculosam esse, quod constet magnis Ingenijs, quæ per Philosophiam, & Scholasticas subtilitates quidvis tueri possint, & veritatem ita involuere, ut Ecclesia non faciliè aliquid certè definire possit. Item, Societatis professores esse Inventores Novitatum, nec expedire eos publicè in Universitatibus Philosophiam & Theologiam profiteri. Et quamquam Lessius paulo post asseveret: Non esse metuendum ne Societatis Doctores veritati tenebras offundant, novitates & errores invehant; utpote, invigilante in eam rem superiorum industria, & imprimis Præpositi Generalis, Viti sapientia, Religione, & rerum usu, præter ceteras animi dotes, planè eximij, qui in hunc finem multa præclare constituit, quæ accuratè servantur. Nihilominus ex hoc unico decreto de amplectenda sententia, è cerebro UNIVS PRIVATI SCRIPTORIS *Molina* nata, eo quod maior pars professorum in Academijs eam tueretur, non omnino vanam fuisse prædictam admonitionem, apparet. Si enim ad salvandum honorem majoris solum partis Professorum fuerit tunc statutum, ut non recederetur ab opinione *Molinæ*; quid expectari aliud potest nunc, quando universi Professores totius Ordinis eam ex Decreto Præpositi Generalis ubique locorum tuentur, quam ut*

x
in præf.
Tract.
de Grat.

pro ea quovis modo tutanda, quasi pro aris & focis decertetur, neque ab ea, ulla vi argumentorum, quantumcumq; evidentium, recedatur? Hinc factum, ut cum Summus Pontifex Clemens VIII. statuisset controversiam istam in favorem ejus partis decidere, quæ Augustinum probaretur habere patronum, Professores Societatis, qui antea Augustinum pro adversa parte stare, cum suo Molina, fatebantur; exinde eundem Augustinum obtorto collo in suam partem trahere sategerint. Ecce tibi veram causam, cur moderni Moliniani nimis animosè suo Molinæ ex una parte adhærendo, eidem ex altera parte, tantum non maledicere cogantur: Duo quippe dixerat Molina, unum de Concordia Gratiæ cum libero arbitrio, Præscientia, & Prædestinatione divina; alterum de mente Augustini: In priori contentiosissimè defenditur, in posteriori operosissimè rejicitur. Ad primum impulit decretum Ordinis, ad secundum declaratio Pontificis: imò verò penitiùs introspectiundo, ipse zelus adhærendi primo, compulit abjurare secundum; nam si sperare possent absque Augustini suffragio victoriam, ultrò eum Adversarijs relinquerent: nunc quia Summus Pontifex mentem suam in Romana congregatione, de auxilijs nuncupata, aperuit; Augustinum in sua castra, frustra reclamante Molina, accersunt. Pontificis verba, quibus Augustinianæ doctrinæ in materia de gratia inhærendum decernit, attexere hoc loco, non erit abs re.

VERBA CLEMENTIS VIII. PONT. MAX. AD CONGREGATIONEM DE AVXILIIS nuncupatam: quibus, in hac præsertim materia doctrinæ D. Augustini inhærendum decernit: simulque suam in hac re sententiam indicat.

Quamvis nemini, nisi Deo, rationem reddere debeam mearum actionum, dicam tamen impræsentiarum rationes, propter quas adstringere statui, totam hanc disputationem, ad normam doctrinæ S. Augustini de Gratia.

Prima est: Quod si, teste B. Prospero ferè initio libri contra Collatorem, viginti annorum spatio, acies Ecclesie ita dimicavit pro Gratia contra Pelagianos, ut tandem Augustino duce vicerit; oportet etiam ut in causa simili, eundem ducem agnoscamus, & sequamur. Secunda est: Quod idem Sanctus, nihil videtur prætermisisse eorum, quæ ad præsentem controversias pertinent: Quandoquidem si agitur de necessitate Gratiæ; eam de-

scribit

scribit dicens, esse necesse ut nos præveniat, comitetur, & sequatur: si de vi, asserit vires efficacissimè præbere voluntati: si de effectu, testatur facere de nolente volentem: Si de modo, asserit Deum id facere omnipotentissimâ facilitate. Denique sic dissolvit obiectiones, ut doceat liberum arbitrium non tantum bene cum illa Gratia, quam defendit, coherere; sed etiam fieri liberius, quando ab illa fuerit liberatum. Tertia tandem ratio est: quod cum multi Pontifices prædecessores nostri, doctrina S. Augustini de Gratia, tam acres fuerint assertores ac vindices, ut quasi hereditario iure eam in Ecclesia relinqui voluerint, æquum non est, ut patiar illam hæc quasi hereditate privari. Seque id numquam passurum, asseveranter affirmavit: & ita mansit fixus in hac resolutione, ut in omnibus sequentibus disputationibus, ad singula penè dubia, quæ præponebantur disputanda, postularer: An articuli excerpti ex Molinæ doctrina, essent apud S. Augustinum, aut secundum doctrinam & mentem illius?

Ita ad verbum refert Guilielmus Gibeuf, in limine Tractatus sui de Liberrate Dei, & Creaturæ, ex libro animadversionum in Concordiam Molinæ scripto per D. de Bossu, qui unus fuit è Consultoribus prædictæ congregationis de Auxilijs.

Quid igitur hic facerent Moliniani, nisi aut Molinæ sententiam de Concordia Gratia, & Liberi arbitrij, ab universa Societate desponsatam, repudiare; aut Augustinum, contortâ licet cervice, in partes suas, nequicquam refragante Molina, attrahere? prius facere absque dedecore, non dico, maioris partis professorum suorum, sed universorum, decreto generali ad id astrictorum, non poterant: igitur posterius tanquam minus probrosum eligi oportebat. Pulchrè Augustinus adversus Iulianum, Am- Lib. 2. brosi evidentissimis testimonijs à se impugnatum. *Quantalibet cont. lu. seraris animi obstinatione, Iuliane; quantalibet adversus nos pervicacia c. 5. pro Pelagiano errore consistas; Tanta per B. Ambrosium circumvallaris rerum evidentia, tanta verborum eius manifestatione contunderis, ut profecto si nulla te ratio, cogitatio, consideratio Religionis, pietatis, humanitatis, atque in te ipso advertenda veritatis, à pertinaci intentione revocaverit, ostendas quantum in malis humanis valeat, eò quemquam fuisse progressum, ubi manere non libeat, VNDE IAM REDIRE PVDEAT. Sic enim te affici credo, cum ista legeris. Sed o si Pax Christi in co. de tuo vincat, ET BONA PAENITENTIA DE MALA VERECVNDIA PALMAM FERAT.*

Secunda ratio amplectendi Molinæ sententiam, universa quæ

Societati eam præscribendi, fuit; quia iudicabatur imprimis idonea ad expediendam Catholicam doctrinam de libertate, ab hereticorum laqueis. Quasi vero, minus foret necessarium, Catholicam doctrinam de gratia Dei expedire à laqueis Pelagianorum & Massiliensium, quam Catholicam doctrinam de libertate hominis à laqueis Lutheranorum & Genevensium. Appositè a Baronius Fausti Semi-Pelagiani condemnationem commemorans: Videant, inquit, quanto periculo quidam ex recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de Prædestinatione recedunt; cum alioqui arma non desint, quibus Adversarij profingentur. Dirige semitampedibus tuis (ait Sapiens b) & omnes via tue stabilientur. Ne declines ad dextram neque ad sinistram. Quam monitionem ad Tractatores materiæ de Gratia & libero arbitrio peculiariter dirigi testatur Augustinus Epist. 47. ad Valentinum Abbatem & Monachos Aduermetinos, qui ut Gratiam Dei à Pelagianorum in dextram declinantium laqueis expedirent, libero arbitrio exterminium, in sinistram declinando, inferebant. In hac sanè materia, si ullibi, verissimum est illud Poëtæ:

*Dextrum scylla latus, laevum implacata Charybdis
Obsidet.*

Non est novum, aut insolitum sub prætextu defendendi humanum arbitrium, impingere in divinam gratiam. Quinque latebras Pelagianorum recenset Augustinus lib. 4. ad Bonif. cap. 1. Quinque (inquit) rerum eos obtendere obstacula diximus, in quibus eorum dogmata inimica Gratia Dei & Catholica fidei delitescant, laude scilicet Creaturae, laude nuptiarum, laude legis, laude LIBERTY ARBITRII, laude Sanctorum. Quidquid Moliniani in causa liberi arbitrij reprehendunt in Iansenio, Pelagiani reprehenderunt in Augustino. Calvinismi Iansenium insimulant; Manichæismi Augustinum illi insimularunt: Iuliani verba sunt apud Augustinum lib. 1. ad Bonif. cap. 2. Dicunt illi Manichæi, quibus modo non communicamus, id est toti isti, cum quibus dissentimus, quia primi hominis peccato, id est Adæ, liberum arbitrium perierit, & nemo iam potestatem habeat bene vivendi, sed omnes in peccatum carnis suæ necessitate cogantur. Sub nomine gratiæ, fatalem necessitatem à Iansenio invehi proclamant: nihil minus Augustino impropertarunt Pelagiani lib. 2. ad Bonif. cap. 5. Et ut breviter omnia complectar, in universa materia de Gratia, Libero arbitrio, Prædestinatione, ac Reprobatione nullam calumniam Iansenio impingunt, quæ à Pelagia-

nis &c

a ad an.
nū 190.

b Prov.
4.

nis & eorum reliquijs non fuerit Augustino, aut ejus Discipulis
 impacta; ut metitò liceret Iansenio, si viveret, illud, quod Au-
 gustinus adversus Iulianum e in simili causa usurpavit, usurpare: c. lib. 1.
Si hæc verba Venerandi Ambrosii non legisti, quomodo redarguendum li- c. 4.
brum, in quo ea sunt posita, suscepisti? Si autem legisti, quid adversus me
favis, & illum in me primitus carpsit? quid nomen dilaniare niteris meum,
& Ambrosium facis, tacito eius nomine, Manichæum? cernis nempe, cum
quibus tua maledicta sustineam: cernis, cum quibus mihi sit causa commu-
nis, quam nullâ consideratione sobriâ, pulsare calumnijs, & expugnare
conaris? Cernis, quam tibi perniciosum sit, tam horribile crimen obijcere
talibus, & quam mihi gloriosum sit, quodlibet crimen audire cum talibus?
 Nemo Catholicorum Molinianis improperat, quod Calvinum
 liberi arbitrij negatorem debellent: Ipse Iansenius ob id eis ap-
 plaudebat: sed quia ad debellandum Calvinum, eos existi-
 mavit induisse inadvertenter Pelagium, ratus est se utilem Ec-
 clesiæ Matri suæ operam impensurum, si eos (quorum in Eccle-
 sia non vilis est auctoritas) istâ tunicâ exueret, aut saltem alios,
 ne eadem se induerent, præmoneret. Scivit utique ex suo An-
 gustino non sufficere ad plenam sanitatem, depulisse unum mor-
 bum, si in ejus depulsione incurratur alter. Non ignoravit Cal-
 vianios & Lutheranos, non solum ab omnibus Catholicis, sed
 etiam à reliquis hæreticis, qui non sunt de ipsis, impugnari: sanè
 si Pelagius cum suis affectis revivisceret, non minus detestaretur
 modernos sectarios liberi arbitrij negatores, quam olim detesta-
 tus est Manichæos, Authoris naturæ culpatores. *Isti pelagiani*
(inquit Augustinus) hoc bene faciunt, Manichæis anathema dicere, & c. lib. 2.
eorum erroribus contradicere. Sed faciunt duo mala, quibus & ipsi anathe- ad Bon.
matizandi sunt: unum quod Catholicos Manichæorum nomine criminan- c. 1.
tur: alterum, quod etiam ipsi hæresim novi erroris inducunt. Neque enim
quod Manichæorum morbo non laborant, propterea fidei sanæ sunt. Non
unum pestilentie est genus, quemadmodum in Corporibus, ita & in menti-
bus. Sicuti ergo Medicus corporalis non continuò pronuntiasset à moris
periculoliberum, quem negasset hydropicum: si alio lethali morbo perspexis-
set agrotum: ita istis non ideo veritas gratulatur, quia Manichæi non sunt,
si alio genere perverstitatis insaniant. Quapropter aliud est quod anathemati-
zamus cum eis, aliud quod in eis: detestamur enim cum eis, quod rectè di-
splicet etiam ipsis; ita tamen ut detestemur in eis, unde rectè displicent ipsi.
 Idem cap. 2. ejusdem libri, postquam Manichæorum, Pelagianor-
 um, & Catholicorum sententias retulisset: *Desinant itaque pel-*
giani,

giani, inquit, Catholicis obiectare quod non sunt: nec ideo se velint haberi amabiles, quia odioso Manichæorum adversantur errori; sed merito se agnoscant odibiles, quia suum non averfantur errorem: possunt enim duo errores inter se esse contrarij, sed ambo sunt detestandi, quia sunt ambo contrarij veritati. Nam si propterea sunt diligendi Pelagiani, quia oderunt Manichæos; diligendi & sunt Manichæi, quia oderunt Pelagianos. Sed absit, ut Catholica mater propter alterutrorum odium, alteros eligat amare, cum monente atque adiuvante Domino debeat utrosque vitare, & cupiat utrosque sanare.

Cupivit sane Iansenius sanare non eos modo, qui in Calvinismi phrenesin apertè inciderunt, sed & eos, qui (ut opinatus est) de venenato Pelagij poculo biberunt: mercedem ab utrisque retulit, opprobria & maledicta; dubium, ab utris plura, aut graviora. Inspiciantur *Theses* Molinianorum, & conferantur cum causa Papatus desperata Calvinianorum; sed, utimur (aiunt ^d *Thesitæ*) iure à natura concessa, vim vi repellimus. Itane; natura concessit semel percutientem septies repercutere? Vis quidem vi repellenda est; sed cum moderamine inculpatæ tutelæ: dixerat Iansenius, nonnullos vestrorum in Pelagij pelagus inadvertenter decidisse: Centum & amplius maledictorum vestrorum jaculis repercutitur, quorum nonnulla recensere operæ pretium duxi, ut videat Lector, quam vanè, & fallaciter in nupero vestro A D R E M A D R E M jaetetis, vos Maledicentiâ non certare: minus etiam in istiusmodi certaminibus superare velle. Iansenius (aiunt *Theses*) est.

din præ-
fat.

1. Perversi iudicij usurpator, pag. 1.
2. Imperitus confusor, pag. 2. col. 2. num. 2.
3. Novi pelagianismi ex maledicendi studio procursor, ibidem.
4. Evidenter, vel crasse ignorans, vel impudens impostor, ibid. n. 3. & 4.
5. Tantus Pelagianismi Patronus, quantus fuit Augustinus eiusdem Pelagianismi impugnator; pag. 3.
6. Mirè malevolus, aut obliviosus sui, pag. 4. col. 2. n. 6.
7. pelagio Patrocianans, ibid. num. 7.
8. Omnino perfidus, pag. 6. col. 1. n. 2.
9. Artificiosus Semi-pelagianismi diminutor, ibidem.
10. Minus studiosus in recedendo à Calvino, quàm in adducendo alios ob torto collo ad Semi-pelagianismam, ibidem.
11. Malus, & perversus revocator sententia Catholicorum Doctorum ad semi-pelagianismum, ibidem col. 2.

12. Falsus

12. *Falsus commentor calumniarum*, pag. 7.
13. *Præfidenter dogmatizans*, pag. 10. in Præfat.
14. *Audax Censor*, ibid.
15. *Fallax imaginator*, pag. 13. col. 2. n. 2.
16. *sectariorum armis accinctus*, pag. 26. n. 4.
17. *Malâ fide exaggerans*, pag. 27.
18. *Malâ fide agens*, pag. 29.
19. *Luculenta Augustini, cuius se diligentem Lectorem iactat, testimonia negligens*, ibidem.
20. *Blasphemias & mendacia (si Prospero credendum) pro Catholico dogmate venditans*, ibidem.
21. *In Lectione Concilij Trident. de Nilo bibenti cani similis*, pag. 32. col. 2. num. 2.
22. *Monstrosissimus censor*, ibid. n. 3.
23. *Ineptus & frivolus expositor*, ibid.
24. *Præfidenter negans, quod non legit*, pag. 41.
25. *Notorie male fidei*, pag. 43.
26. *Superstitiosus pelagianism scrutator*, pag. 49.
27. *Fide indignus*, pag. 51.
28. *pelagiana dogmata pro arbitrio cudens*, ibid.
29. *cum Calvino imaginans*, pag. 52.
30. *Insolenter, præfidenterque loquax*, pag. 53. col. 2. n. 2.
31. *Nova libertatis arbitrij, hæreticorum principijs conformis, confictor*, ibid. n. 3.
32. *Doctrinam à Concilijs, & Patribus pro probatissimâ inculcatam, à veritate maxime alienam pronuntians*, ibid.
33. *Arte sibi familiari, magni nominis Doctores, volentes nolentes, sibi servire faciens*, pag. 64.
34. *Non nisi alienis oculis Doctores legens, aut pessimâ fide eos citans*, ibid.
35. *Temerarius glossator*, pag. 67.
36. *Summis Pontificibus, SS. Patribus, ac scholasticis, graviter iniurius*, pag. 70. col. 2. n. 1.
37. *Distorta clave tentans reserare Labyrinthum, in quo inextricabiliter erretur*, pag. 71. col. 2. n. 1.
38. *Articulos apostolico calculo probatos, multiplicibus notis stigmaticis infamans*, pag. 73. col. 2. n. 3.
39. *Audax damnator doctrina, manifestè (si D. Thoma creditur) vera*, pag. 75.
40. *Doctrina Concil. Trid., quam ne Calvinus quidem negat, improbator*, pag. 77.

41. Ab Augustini mente alienissimus, pag. 79.
42. Frivolus expositor, pag. 92.
43. Suppositioni Concilij Trid. in terminis cōtradicens, pag. 93. col. 2. n. 3.
44. Notis omnibus & consequentijs fucum faciens, pag. 102.
45. Fallax ponderator, ibidem.
46. Fraudulentus ratiocinator, ibid.
47. Non alijs armis Iesuitas impugnans, quàm quibus hæretici Catholico-
cos impugnant, ibid.
48. Calvino minus benignus, pag. 116. col. 2.
49. Hæreticos suo calculo absolvens, pag. 118.
50. Catholicos Doctores omnium gentium, ac seculorum damnans, ibid.
51. Dogmatum ab Heterodoxis vicinis, fortè, propinatorum sub specioso
Augustini titulo pretextor, ibid.
52. Insolenter iactabundus, pag. 119.
53. Superbus insultator, ibid.
54. Orthodoxos Patres hæreseos insimulans, ibid.
55. Augustinum novitatis insimulans, ibid.
56. Coniunctissimorum Catholica Ecclesia filiorum divisor, ibid.
57. Eiusdem spiritus cum Calvino, ibid.
58. Calvino tantum non immodestior, pag. 120.
59. Authoritatis SS. Patrum extenuator, ibid.
60. Censoria potestatis usurpator, ibid.
61. Arte Batavica (conice hinc cur in præfatione signanter notaverint eum
fuisse Hollandū) eode vento in Orientē & Occidentē navigans, ibid.
62. Communem & veram doctrinam, hæreseos damnans, ibid.
63. Augustini in omnem formam pro libitu transformator, ibid.
64. Augustinum suo pede metiens, ibid.
65. Insolens debuccinator, pag. 121.
66. Thraaso, ibid.
67. Impostor, ibid.
68. Mala, peioris, pessimæ fidei, ibid.
69. Augustinum nihilo meliore, quam pessimā tractans fide, ibid.
70. Augustinum cum pluribus doctissimis Scriptoribus ano ictu iugulans,
pag. 122.
71. Oculatissimus, ironicè tamen, ibid.
72. Cæcutiens, ibid.
73. Familiari sibi calliditate, tenebras in re clara offundens, ibid.
74. Fallere nitens, ibid.
75. Vna sepiã doctores Societatis denigrans, ibid.
76. Augustino pro libitu abutens, ibid.
77. Mani-

77. Manifestus impostor, pag. 123.
78. Conglobator calumniarum, ibid.
79. Hallucinator, ibid.
80. Novus Censor, ibid.
81. Propositionum à seipso eviratarum resuscitator, ibid.
82. Astu se muniens adversus Patres, ibid.
83. Dissolvendis rationibus Philosophicis, & Scholastico-Theologicis impar, ibid.
84. Modernis sectarijs non absimilis, ibid.
85. Philosophia mastix, pag. 124.
86. Temerarius iudicator, ibid.
87. Summorum Pontificum definitionibus non acquiescens, ibid.
88. Scholastica theologia fastuosus contemptor, ibid.
89. Argumentorum scholastico-Theologicorum ludificator, ibid.
90. Theologorum invidiosus criminator, ibid.
91. Gravis calumniator, ibid.
92. Eximie audax, ibid.
93. solus sobriè sapiens: per ironiam, ibid.
94. Doctrina Maximorum Theologorum vellicator, ibid.
95. sua doctrina mirificus deprædicator, ibid.
96. Magnus Tiresias, ceteros velut umbras despiciens, ibid.
97. Magisterium Charitatis fictè sibi arrogans, ibid.
98. Impotentis styli, ibid.
99. In modo scribendi effrenis, ibid.
100. Dogmatum suorum præfidens effutitor, ibid.

Conferat Lector prædicta jacula in Iansenij caput vibrata, cum jaculis Iansenianis in Scriptores Societatis contortis; & judicet 1.º an Conditores Thesium moderamen inculpatæ tutelæ exceßerint? 2.º an censendi sint ij, qui tam cruda maledicta eructarunt, fervere intrinsecùs Christianæ charitatis igne, quo possint, & soleant convicia, sarcasmos, maledicta, omne denique infamie genus nomini suo aspersum concoquere? 3.º Esto, in Calumnia hæreseos non sit obmutescendum, quemadmodum exemplo Agathonis edoctos se affirmant; an ab Agathone didicerint, objectas hæreses (ut summum materiales) tam densa e In præ conviciorum grandine à se amoliri? Non omnis error hæresis est, fat. lib. e inquit Augustinus. Illos quippè solos, qui in Ecclesia Christi mor- de hæ- bidum aliquod, prævumque sapiunt, & correcti, ut sanum rectumque sa- ref. ad piant, resistunt contumaciter, suaque pestifera & mortifera dogmata emen- Quod vult D. dare

f Lib. dare nolunt, sed defensare persistunt; hæreticos reputat idem. f Qui
 18. de verò ignorantè malè sentiendò adversantur Catholicæ verita-
 Civit. ti, eruditorum sapientiam exercent; sed si absit pertinacia (quam
 cap. 51. scriptoribus Societatis nusquam Iansenius impingit, imo disertè
 nonnumquam removel g) salva est integritas fidei. 4°. inquit,
 g Tou. an Author nuperi AD REM, AD REM, in schola (ut
 1. lib. 8 ait) Augustini Hipponensis enutritus, meminerit, utrum eam-
 cap. 9 in fine. dem scholam confrequentaverint Conditores Thesium, eo præ-
 fertim die, quo Augustinus librum tertium contra Petilianum
 auspiciatus est, ubi hæc verba (ad quæ AD REM ISTA respe-
 xisse videtur) dictavit. Ego quando cuiquam, vel dicendo, vel scribendo
 I. 3. cont. respondeo, etiam contumeliosis criminationibus lacepsitus, quantum mihi
 Petil. a. Dominus donat, frænatus atque coercitis vana indignationis aculeis, Audito-
 cap. 1. ri, Lectorive consulens, non ago, ut efficiar homini conviciando superior, sed
 errorem convincendo salubrior: si enim quaecumque cor habent, qui ea,
 que scripsisti, considerant, quid tibi profuit ad causam, qua inter nos agi-
 tur; quod relicto negotio quodammodo publico, privatâ quadam similitate
 hominis unius vitam maledicis opprobrijs insectatus es, quasi homo ille sit
 causa, qua inquiritur? Si Conditores Thesium, eo, quem dixi, die,
 Augustinianæ lectioni interfuerint, hoc est, si unquam locum
 istum Augustini pervoluerint; mirum est, eos à rependendis ma-
 ledictis non abstinuisse. Forte eo die declinarunt à Scholâ Au-
 gustini, & ad humilem S. Ignatij officinam, à REGESTORE
 TELORVM in suo MEMORIALI commemoratam,
 h Me- h diverterunt. Nolo sanè eorum diverticulis investigandis ni-
 monial. miùm immorari: hoc saltem ausim affirmare, numquam eos
 pag. 5. fuisse in ulla schola, in qua documentum istud ex Augustino re-
 latum, & ab ipso usitatum, fuerit edoctum, eo saltem docendi
 modo, de quo alibi Augustinus: i hoc docendi modo, quod quisque di-
 i Lib. de dicerit, non tantum cognoscendo videt, sed etiam volendo appetit, agendoque
 grat. Christi perficit; prout perspicuè patet ex Catalogo conviciorum, superius
 cap. 14. contexto.

Prodiit non adeò pridem in Germania Libellus quidam sub
 nomine Eugenij Lavanda (Qui postmodum deprehensus est esse
 P. Laurentius Forerus Societatis Iesu) contra Astrum inextinctum Roma-
 ni Hæij Religiosi Benedictini, delatusque ad Universitatem Vien-
 nensem, Academico Edicto proscripius est, tum ob alias causas,
 (Thesibus Anti-Iansenianis communes) tum etiam quod quam
 plurimas contumelias & scommata in prædictum P. Romanum
 conti-

THESES THEOLOGICÆ.

19

contineret. Edicti istius, apud Gregorium Gelbhaar Vienna editi, exemplar per Amicum ad nos transmissum, hoc loco inspiciendum exhibemus.

CONDEMNATIO ET PROSCRIPTIO

Infamis Libelli, qui sub fictitio nomine Eugenij Lavanda contra Astrum inextinctum prodijt, Anno 1640.

Nomine Magnifici Domini Rectoris, & Venerabilis Consistorij celeberrima ac antiquissima Universitatis Viennensis, R. P. Romano Hay, Ordinis S. Benedicti Ochsenhusano ex officio insinuandum. Cum nobis Libellum, qui sub nomine Eugenij Lavanda Ninerensis, Notę astru inextinctum Fr. Romani Hay suis radijs interstingentes, inscribitur, exhibuerit, & ut eundem, utpote damnatū, & reiectum declararemus, supplicaverit; quem libellum certis, tam ex facultate Theologica, quam Iuridicā Deputatis Dominis Commissarijs revidendum commisimus: Hunc ydem omni studio & diligentia perlegerunt, & desuper Nobis votum suum exposuerunt; ex quorum siquidem relatione exhibitā cum constet abundē, tum quod suppresso nomine proprio, loci & typographi, ac nulla exhibitā facultate superiorum, aut Ordinarij loci, adeoque contra decreta Concilij Lateranensis & Tridentini, atque constitutiones Imperij sit impressus: tum etiam quod quā plurimas contumelia & scommata in eundem P. Romanum, aliosque viros Religiosos contra bonos mores, & debitam modestiam contineat. Idcirco desuper habitā deliberatione prædictum schediasma, seu Libellum Eugenij Lavanda, ipso factō, tanquam sacris Concilijs, Imperialibus Constitutionibus, ac bonis moribus, debitæque modestiæ contrariantem, velut damnatum, reiectum, ac proscriptum declaramus, & in hunc finem decreta tam Bibliopolis, & Bibliopegis, quā etiam Typographis, transmissimus, quatenus sæpèdictum Libellum, velut à nobis totaliter damnatum, reiectum, & prohibitum, sub irremissibili pena triginta Imperialium, & confiscatione librorum non reimprimant, aut venalem exponant, neque retineant, sed quamprimum ad manus Magnifici Domini Rectoris, & Venerabilis Consistorij exponant. Quod Magnificus Dominus Rector, & Venerabilis Consistorium ipsi R. P. Romano Hay duxit ex officio intimandum. Ex Consist. 10. mensis septemb. Anno 1640.

(L.S)

IOANNES KIRCHSTETTER I. V. D. Universitatis Viennensis Syndicus, & Notarius Iuratus, m. p.

C 2

Hanc

Hanc vocalem famosi istius libelli condemnationem secutura putatur realis exustio ejusdem solenniter per manum Tortoris, de qua re institutus dicitur processus (detecto demùm vero Authore) in Imperiali Curia Spirensi. Librum hæcenus non vidi, ab ijs tamen, qui viderunt, intellexi, longè modestiorem esse *Thesibus* Anti-Iansenianis, attentâ præsertim *Iansenij* dignitate Episcopali, quâ destituitur is, cujus ibi fama denigratur. Speramus proinde, superiorem aliquam auctoritatem interposituram se, ac tam illustre exemplum Academiæ Viennensis imitaturam, quo improbis præcidatur ansa præcludaturque via criminandi imposterùm viros in tam præcellsa dignitate constitutos. Mirantur non pauci nimiam patientiam Prælatorum Belgicorum, potissimum Episcoporum, quorum status universim in uno Iansenio impetitur. Massilienses in Gallia tumultuantes & Augustino pridem defuncto immodicè insultantes, per Gallicos Antistites non fuisse repressos, cum indignatione miratus est olim Papa Celestinus. *Nec mirari possumus, inquit, si hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam QUIESCENTIUM FRATRVM MEMORIAM DISSIPARE.*

Sed bene interim habet, quod quemadmodum, Augustino teste, *malam conscientiam non sanat præconium laudantis, ita nec bonam convulnerat opprobrium conviciantis.* Bene quod *malitia* (inquit Hieron ad Ruffinum m) *non habet tantas vires, quantos conatus; perierat innocentia, si semper nequitia iuncta esset potentia, & totum quidquid cupit calumnia, prævaleret.* Invulnerabile est, non quod non feritur, sed quod non læditur. Quomodo nec secari Adamas, aut deteri potest, sed incurrentia ultro retundit: quemadmodum *Marpessæ* cautes mare frangunt, nec ulla sævitæ vestigia ostentant; ita firma & inconcussa stat *Iansenij* fama. Tumidus *Xerxes* Cælo mitans ac Terræ, multitudine telorum diem obscurasse legitur, sed nulla sagitta incidit in Solem. Frustra in Iansenium livore torquentur *Moliniani*: Frustra Eruditorum & Imperitorum animos adversus eum concitare contendunt. Nota est *Iansenij* fides, vitæ integritas, Religionis Zelus, Animi candor, & constantia: nota, inquam, non tamen eo modo, quo *Thestæ* calumniantur, n̄ dum aiunt: *Numquid ergo quod apud Hispanos, & ubique in Christianis Academijs adeo receptum, è Massiliensium prodijt schola?* SED IAM NOTA FIDES IANSENII; sed eo modo, quo nota debet esse fides, & cæteræ virtutes illius, qui in
flore-

Epist.
ad Epist.
Gall.
cap. 1.

Lib. 3.
contra
Peticia.
cap. 7.
m Lib. 2.
cap. 7.

n Pag.
43.

florentissima Vniuersitate ad supremam in Theologia Lauream aduehitur; Insigni Collegio Theologorum, Apostolicis functionibus destinandorum, præficitur; binâ deputatione pro gravissimis Academiæ negotijs in Hispaniam mittitur; sacrarum litterarum Professoratu à Catholica Majestate donatur; ad Episcopale munus a Viris Illustrissimis & Primarijs, idoneus iudicatur; eoque nomine Principi nostro Serenissimo commendatur; ab eodem, Pontifici Summo Christi in terris Vicario confirmandus nominatur; à Sanctissimo Domino nostro, præmissis debitissimis scrupulis confirmatur; ab Archi-Præsule Mechliniensi Belgij Primare, alijsque Episcopis ritè consecratur; in administratione Episcopatus ad eò à probis omnibus deprædicatur, ut eo è vivis sublato, non dubitaverint eum inter eos recensere, de quibus

o Apostolus ait, *quibus dignus non erat mundus*: qui non solum in Hebr. extremo pænè vitæ momento, sed passim in toto suo Augustino, II. summam venerationem erga Matrem suam Catholicam Ecclesiam, ejusque Caput Romanum Pontificem, testatam facere non dubitavit: Videatur super hoc ejus Testamentum tomo primo præfixum: Videatur caput 29. libri proœmialis tomi secundi, ubi hæc occurrent Lectori: *Mihi constitutum est, eandem, quam ab infantia secutus sum, sensum meorum ad extremum spiritam usque, ducem sequi Romanam Ecclesiam, & Beatissimi Petri in Romana Sede successorum. Super illam Petram fundatam Ecclesiam scio. Quicumque cum ipso non colligit, spargit: apud quem solum incorrupta Patrum servatur hereditas. Quidquid ab ista Petri Cathedra, in cuius communionem à teneris vixi, & porro vivere, & mori fixam est, ab isto principis Apostolorum successore, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab isto Ecclesie Christiana universæ Capite, moderatore, Pontifice præscriptum fuerit, hoc teneo; quidquid improbatum improbo, damnatum damno; anathematizatum anathematizo.* Quid quæso amplius desiderare ab illo posset, vel ipsa Cæcitas, ut non dicam, malignitas? hic est ille, qui (si P Conditoribus The- p Pag. sium creditur) Catholica Ecclesia coniunctissimos filios dividit. Quo 119- spiritu? quo apud Ruardum art. 3. Calvium. Volunt nihilominus persuadere adhuc hominibus, se non eum appellasse hæreticum, nisi forte materialem; quasi non plus importet spiritus Calvini.

Sed quid dicam de myrmidonibus eorum insultationibus, quibus non minùs ignaviter ei jam defuncto obstrepunt, quam Myrmidones Hectori ante Troiam occiso, unde ortum illud Proverbiale dictum ex Homero desumptum, *Lepores insultant Leoni*

9 Pag.
41.

mortuo. *Aperi hic oculos Iansenii (aiunt) & lege in D. Thoma, quod negas, AUXILIUM SUFFICIENS: & si potes, erubescere. r Item, Lege.*

r Ibid.

Iansenii, in scoto, altero scholasticorum Principe, Adiutoria sufficientia: & noli deinceps ita præfidenter negare, quod non legisti. Item: s Eat nunc

s Pag.
122.

& iactet Iansenius &c. Quid illud referre attinet, quod de umbris Iansenianis in pleno auditorio effutitum est? Nempe Iansenius carpitur tanquam MAGNUS TIRESIAS cæteros velut umbras deiciens: & illi ab isto pliniano dieterio immunes erunt:

Contra mortuos non nisi larvæ luctantur?

Scio, non deesse qui huiusmodi eorum insultationes assimilent insultationibus Iudæorum obstrepentium Christo crucifixo. Notarunt etiam nonnulli, ad expressiorem huius assimilationis congruentiam servire tempus Anti-Iansenianis disputationibus præstitutum, erat enim tempus Quadragesimale, mensis Martius, septimana Passionis, feria sexta: Præcesserat biduo ante, hoc est feria quarta, datio signi, hoc est affixio programmatum ad valvas, portas, angulos platearum, idque noctu. Totum sic ordinatum in Concilio inito in Flandria tempore vacantiarum Autumnalium, ubi convocatis undique Patribus conscriptis diligenter inquisitum fuit, quomodo Iansenium perderent. Quæ omnia alijs ruminanda minutiùs relinquimus; & ad Augustini, ac Discipulorum eius mentem elucidandam, circa sensum illius Scripturæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, tandem aliquando transimus.

Lib. de
Præd.
SS. c. 4.
Et de
bono
Persev.
c. 20.

Augustinum usque ad exordium sui Episcopatus adhæsisse errori, quem postmodum amplexi sunt Massilienses, ipsemet testatur: r In exordio autem Episcopatus, dum Quæstionibus simpliciani Mediolanensis Episcopi responderet, *divinâ* (ut ipse, ibidem ait) *revelatione* edoctus, resipuit. Augustinum itaque Semi-Pelagianizantem adversarijs ultrò concedimus, prout & Gallos, ejusdem erroris, circa finem vitæ Augustini resuscitatores: Resipiscentem, & pristinum suum errorem in Pelagianis & Semi-Pelagianis confutantem, ut ipsi nobis concedant, necesse est; nisi fortè perspicuis testimonijs, tam ipsius, quam discipulorum ejus attendere nolint. Sex itaque argumenta proferemus, ex quibus non dubitamus, quin, quisquis non est nimis contentiosus, aut præcipitatis suis opinionibus plus æquo affixus, intellecturus facile sit, Augustinum numquam ab initio sui Episcopatus usque ad vitæ exitum, sensisse, Deum post lapsum humani generis prævisum

visum, habuisse voluntatem generalem, salvandi omnes omnino homines, tam reprobos, quam Electos. I. argumentum petitur ex eo, quod toties Adversarij istum sensum ab Augustino extorquere contenderint, nec unquam potuerint. II. ex eo quod Augustinus, varios alios sensus Apostolicæ sententiæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, assignaverit, ubi Adversariorum cavillationibus respondebat; istum vero sensum non modo non assignaverit, sed tanquam perspicuæ veritati adversum rejecerit. III. ex eo quod toties disertissimè pronunciet, Deum non velle omnes omninò homines salvos fieri. IV. ex eo, quod non solum Augustinianæ doctrinæ Adversarij, sed etiam fidelissimi sectatores, eam fuisse Augustini mentem agnoverint. V. ex eo quod Augustinus apertissimè & constantissimè negaverit, Christum fuisse pro omnibus omninò hominibus crucifixum. VI. ex confessione recentiorum, præsertim Molinæ, qui licet oppositam sententiam operosissimè sustineat, ingenuè tamen fatetur, Augustinum sibi Adversari. De hoc ultimo satis in superioribus diximus. De penultimo agatur Ex professo These sequenti.

Primum itaque argumentum est: Pelagiani & Semi-Pelagiani pertinacissimè contenderunt, Deum velle omnes omninò homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, prout in superioribus ostendimus; Apostolicumque testimonium Augustino velut telum fortissimum objecerunt. *Quid vero Augustinus ijs responderit videamus. ponis (ait) Apostolicum testimonium, & ab eo dicitur pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus, DOCEN TIBVS VOBIS, ideo non omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare: nolunt querere, cum Deus velit ostendere: nolunt pulsare, cum Deus velit aperire. Ecce telum Pelagianum: vide quale scutum Augustinus opponat. Hanc sensum vestrum, inquit x, Infantes illi suâ taciturnitate convincunt, qui nec petunt, nec querunt, nec pulsant; imo etiam, cum baptizantur, reclamant, respuunt, reluctantur; & accipiunt tamen, & inveniunt, & aperitur eis, & intrant in regnum Dei, ubi sit eis eternitatis salus, & agnitio veritatis, longè pluribus infantibus in istam gratiã non adoptatis ab eo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Quibus dicere non potest. VOLVI ET NOLVISTIS; QVIA SI VOLVISSET, quis eorum, qui nondum habent voluntatis suæ arbitrium, voluntati eius omnipotentissimæ resistere. Ecce, quomodo Augustinus Apostolico testimonio in sensu Pelagianorum*

Lib. 4.
contra
Julian.
c. 8. epi-
stolis
Prosp.
& Hilar
ad Aug.
x Ibid.

lagianorum intellecto de omnibus omnino hominibus, opponit manifestissimam experientiam desumptam ex parvulis: nunc vide paulisper, quomodo ipse contrariam suam expositionem, cum Apostolico testimonio veraciter intellecto, conciliet. Cur ergo, inquit, non sic accipimus, quod dictum est, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quomodo & illud accipimus, quod idem dixit Apostolus, per unius iustificationem in omnes homines in iustificationem vite? Quod quomodo intelligendum sit, Augustinus explicat, & Hæresiarchæ Pelagij argumento respondens. Sicut dictum est (inquit) sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, ut nullus pratermitteretur: sic & in eo, quod dictum est, per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vite, nullus pratermissus est: non quia omnes in eum credunt, Et Baptismo eius abluuntur. sed quia nemo iustificatur, nisi in eum credat, & Baptismo eius abluatur. Itaque, omnes, dictum est, ne aliquo modo alio prater ipsum quisquam salvus fieri credatur. Sicut enim uno litterarum magistro in civitate constituto, rectissime dicimus, Omnes iste hic litteras docet: non quia omnes cives litteras discunt, sed quis nemo discit, nisi quem ille docuerit: sic nemo iustificatur, nisi quem iustificaverit Christus. Et alibi: Itaq; sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, de qua condemnatione parvuli per Sacramentum Baptismi liberandi sunt; ita per unius iustificationem, in omnes homines in iustificationem vite. Et hic, Omnes, dixit & ibi, non quia omnes homines veniunt ad gratiam iustificationis Christi, cum tam multi alienati ab illa, in æternum moriantur: sed quia omnes, qui veniunt in iustificationem, non nisi per Christum veniunt; Sicut omnes, qui nascuntur in condemnationem, non nisi per Adam nascuntur. Nemo quippe est in illa generatione, prater Adam; nemo in ista regeneratione prater Christum: ideo omnes, & omnes, eosdem autem etiam multos postea dixit. Et alibi: b ideo & ibi omnes, & hic omnes, quia nemo ad mortem, nisi per illum, nemo ad vitam, nisi per istum. Et rursus alibi: c Sicut illud quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi æterna morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes, quicumque vitam æternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, Omnes homines vult Deus salvos fieri, & ut tam multos NOLIT salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvifunt, nisi ipso volente, non sunt. Alibi expositionem hanc confirmat ex simili locutione Evangelistæ Ioannis dicentis de Christo: Erat lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum. Cum quidam (inquit d) & in sacris litteris legimus, Quod velit omnes homines sal-

z lib. de
nat. &
grat. c.
41.

a Epi. 89

b lib. 6.
cont.
Iul. c. 1.
c Epist.
107.

d. 1. 9.
d Ench.
p. 103.

nes sal-

nes salvos fieri: quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullam hominem fieri salvum, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: NON QVOD NVLLVS SIT HOMINVM, NISI QVEM SALVVM FIERI VELIT, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit, QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT. De orando quippè deo agebat Apostolus, ut hoc diceret: sic enim intelligimus id, quod in Evangelio scriptum est, Qui illuminat omnem hominem: non quia nullus est hominum, qui non illuminetur, sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur. Quam expositionem istius loci Evangelici tradit etiam lib. de peccat. merit. cap. 25.

Nec aliud Augustinus respondit Semi-Pelagianis, adversus quos circa finem vitæ suæ scripsit libros duos, unum de Prædestinatione Sanctorum, alterum de Bono Perseverantiæ rogatus per litteras à Prospero & Hilario, ut hinc videas immobilem constantiam Augustini, in non admittendo extensionem salvificæ voluntatis Dei, ad omnes omninò homines post lapsum Adæ. Cum in epistola Prosperi vehementer contenderent Massilienses, Bonitatem Dei in eo apparere, si neminem repellat à vita, sed INDIFFERENTER VNIVERSOS velut salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, Augustinus libro de Prædestinatione Sanctorum, e ut hoc e cap. 8. eorum jaculum, ex Apostolico testimonio perperam intellecto deproniptum, retunderet; Clypeum ex Evangelio Ioannis sumit; ubi similis locutio reperitur, ab Isaiâ Propheta antea usurpata, Erunt omnes docibiles Dei, cum tamen certum sit, non omnes omnino à Deo doceri. Est scriptum in Prophetis (inquit) Erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audit à Patre & didicit, venit ad me. Quid est, omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me: nisi, nullus est, qui audiat & discat à Patre, & non veniat ad me? Si enim omnis qui audit à Patre, & didicit, venit: profecto omnis, qui non venit, non audit à Patre, nec didicit: nam si audisset, & didicisset, venisset. Neque enim ullus audit, ac didicit, & non venit: sed omnis (ut ait veritas) qui audit à Patre, & didicit, venit. Valde remota est à sensibus carnis hæc Schola, in qua pater audiuur, & docet, ut veniatur ad filium. Ibi est & ipse filius, quia ipse est verbum eius, per quod sic docet, nec agit hoc cum carnis aure, sed cordis. Simul est & ibi Spiritus Patris, & filij: neque enim in se non docet, aut separatim docet, inseparabilia quippè didicimus esse opera Trinitatis. Et ipse est utique Spiritus Sanctus, de quo Apostolus dicit, Habentes autem eundem spiritum fidei.

D

sed

Sed ideo Patri hoc potissimum est attributum, quia de ipso est genitus Unigenitus, & de ipso procedit Spiritus Sanctus, unde longum est enucleatius disputare, & de Trinitate, qua Deus est, laborem nostrum in quindecim libris, ad vos iam existimo pervenisse. Valde, inquam, remota est a sensibus carnis hoc schola, in qua Deus auditur & docet. Multos venire videmus ad Filium, quia multos credere videmus in Christum, sed ubi, & quomodo à Patre audierint hoc, & didicerint, non videmus. Nimirum Gratia ista secreta est; Gratiam vero esse, quis ambigit? Hac itaque Gratia, quæ occultè humanis cordibus, divinâ largitate tribuitur, à nullo duro corde respicitur: Ideo quippè tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. Quando ergo Pater intus auditur, & docet, ut veniatur ad Filium, auferi cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta predicante promisit. Sic quippè facit filios promissionis, & vasa misericordiae, quæ preparavit in gloriam. Cur ergo non omnes docet, ut veniant ad Christum, nisi quia omnes, quos docet, misericordia docet: quos autem non docet, iudicio non docet: quoniam cuius vult, miseretur, & quem vult, obdurat: sed miseretur, bonum tribuens: obdurat, digna retribuens. Aut si & ista, ut quidam distinguere maluerunt, verba sunt eius, cui Apostolus ait: Dicis itaque mihi ut ipse dixisse accipiatur: ergo cuius vult, miseretur & quem vult, obdurat, & quæ sequuntur, id est, Quid adhuc conquiritur nam voluntati eius quis resistit? Numquid responsum est ab Apostolo: O homo, falsum est, quod dixisti? Non, sed responsum est: O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: quare sic me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem facere massam, & sequentia, quæ optime nostis? Et tamen secundum quemdam modum, omnes Pater docet venire ad suum Filium. Non enim frustra scriptum est in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Quod testimonium, cum præmississet, tunc subdidit: Omnis qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Sicut ergo INTEGRE loquimur, cum de aliquo litterarum Magistro, qui in civitate solus est, dicimus: omnes ista hic litteras docet: non quia omnes discunt, sed quia nemo, nisi ab illo discit, quicumque ibi litteras discit. ita RECTE dicimus, omnes Deus docet venire ad Christum: non quia omnes veniunt, sed quia nemo aliter venit. Cur autem non omnes doceat, aperuit Apostolus, quantum aperiendum iudicavit: quia volens ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa misericordiae, quæ preparavit in gloriam. Hinc est, quod verbum Crucis prætereuntibus stultitia est: his autem, qui salvi sunt, virtus Dei est. Hos omnes docet venire ad Christum Deus, HOS OMNES VULT SALVOS FIERI, & in agnitione veritatis venire.

Atque hac Cygnea Beatissimi senis, ac invictissimi defensoris Gra-

ri^s Gratia^e voce, primum argumentum maneat terminatum.

Secundum argumentum: Quamvis Augustinus multiplices Apostolici testimonij expositiones tradiderit, nusquam post purgatum errorem de initio salutis ex nobis, Adversariorum interpretationem arripuit, quinimò disertissimè, tanquam perspicua veritati adversam rejecit. Prima expositio Augustino satis familiaris est illa, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur quodammodo negativè, ut sensus sit, Deus ita vult homines salvos fieri, ut nullus homo salvus fiat, nisi quem salvum fieri voluerit. Secunda expositio cum prima coincidit materialiter, licet formaliter differat, eo quod sensum exhibeat affirmativum, prima verò quodammodo negativum: juxta hanc igitur expositionem vocabulum (*homines*) distribuitur commodè, pro ijs nimirum, qui salvantur: sensus igitur erit, Deus vult salvari omnes homines, qui salvantur: velut cum dicitur supremum cælum tegere omnia, utique quæ teguntur: aut cum Physici dicunt, omnia fieri ex principijs, utique quæ fiunt. Utraque hæc expositio elucet in locis ex Augustino adductis in primo argumento, ubi & quatuor alia Scripturæ loca, simili modo exponenda occurrunt. Primus est Apostoli Rom. 5. 18. *Per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ.* Secundus ejusdem Apostoli 1. Cor. 15. 22. *Omnes in Christo vivificabuntur.* Tertius Joannis Evangelistæ. *Erat Lux vera que illuminat omnem hominem.* Quartus ejusdem Evangelistæ *Erunt omnes docibiles Dei*, sive ut Propheta ab Evangelista citatus habet. *h. Dabo universos filios tuos doctos à Domino.* Quibus accedunt exempla usitatarum apud omnes, locutionum; ab Augustino in confirmationem suæ expositionis adducta; velut cum de Ludimagistro, qui in civitate unicus est, dicitur: hic docet omnes in hac civitate: aut cum de porta, quæ unica est Templi, Collegij, aut domus, dicitur: omnes intrant templum istud, collegium, aut domum per illam portam: sic etiã dicimus, omnes intrare in Ecclesiam per Baptisam; non quod omnes omninò intrent, sed quia, quotquot intrant, per Baptisam intrant. Tertia expositio est, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur pro generibus singulorum tantum, ita ut dicatur Deus velle omnes homines salvos fieri, quia ex omni genere hominum quosdam salvat; quemadmodum veraciter dici solet, quod omne animal fuerit in arca Noë, quamvis multò plura animalia obruta sint a quis diluvij extra arcam, quam fuerint in

Lib. de Cor. & grat. c. 14. *arca, salvata. Hanc expositionem tradit Augustinus lib. de*
Cor. & Gratia. i Quod scriptum est, inquit, quod vult omnes homines
salvos fieri, nec tamen omnes salvi fiunt, multis quidem modis intelli-
gi potest, ex quibus in alijs opusculis nostris aliquos commemoravimus: sed
hic unum dicam. Ita dictum est: Omnes homines vult salvos fieri, ut in-
telligentur omnes predestinati, quia omne genus hominum in eis est, sicut
dictum est Pharisæis: Decimatis omne olus: ubi non est intelligendum, nisi
omne, quod habebant: Neque enim omne olus, quod erat in toto terrarum
orbe, decimabant. Secundum istum locutionis modum dictum est: sicut &
Ego omnibus per omnia placeo. Nunquid enim, qui hoc dixit, placebat et-
iam tam multis persecutoribus suis? sed placet omni hominum generi, quod
Christi congregabat Ecclesia, sive iam inus positus, sive introducendis in
eam. Eandem expositionem innuit, Sermonem 37. de diversis: Habet hortus ille
Dominicus (inquit) non solum rosas Martyrum, sed & lilia Virginum, & Coniugatorum
hederas, violasque viduarum; prorsus nullam genus hominum de sua vocatione
desperet: pro omnibus passus est Christus. Veraciter de illo scriptum est, qui
vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Sed clarissime
omnium in Enchiridio ad Laurentium cap. 103. ubi postquam primam & secun-
dam expositionem superius à nobis traditam præmississet, addit:
Aut certe sic dictum est, Qui omnes homines vult salvos fieri, non quod
nunus hominum esset, quem salvum fieri nollet, qui virtutes miracu-
lorum facere noluit apud eos, quos dicit acturos fuisse Penitentiam, si fe-
derasset: sed ut omnes homines, omne genus humanum intelligamus per quas-
cunq; sue differentias distributum, Reges, Privatos, Nobiles, Ignobiles, Su-
blimes, Humiles, doctos, indoctos, integri corporis, debiles, ingeniosos,
tardicordes, fatuos, divites pauperes, mediocres, mares, feminas, infantes,
pueros, adulescentes, iuvenes, seniores, senes: in linguis omnibus, in mori-
bus omnibus, in artibus omnibus, in professionibus omnibus, in volunta-
tum & consecratarum varietate innumerabili constitutos, & si quid aliud
est differentiarum in hominibus. Quid est enim eorum, unde nos Deus per
unigenitum suum Dominum nostrum per omnes gentes salvos fieri homines
velit, & idcirco faciat, quia OMNIPOTENS VELLE INANITER NON
POTEST, QUODCUMQUE VOLVERIT.

Lib. de Cor. & grat. c. 14. *An non hinc vides, Augustino Dei voluntatem inaniri, si sal-*
vare quenquam velit, qui finaliter à salute excidit? Hinc alibi:
Non est ita sue dubitandum, inquit, voluntati Dei, qui in celo & in ter-
ra omnia quacumque voluit, fecit, humanas voluntatis non posse resistere,
quo minus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum vo-
luntatibus

lentibus quod vult facit. Et ibidem paulo superius: Cui volenti saluum facere, nullum hominum resistit arbitrium: sic enim velle & nolle, in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediatur, nec superet potestatem. Et ibidem in fine capituli: Magis habet Deus in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. Et alibi: ¹ Miror, inquit, homines infirmitati suæ se malle committere, quam firmitati promissionis Dei. Sed incerta est mihi, inquit, de meipso voluntas Dei. Quid ergo? Tuane tibi voluntas de teipso certa est, nec times? Qui videtur stare, videatur ne cadat. Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmitati, quam infirmitati fidem suam, spem, charitatemque committit. Hanc Dei voluntatem salvandi homines, quos salvos fieri vult, omnipotentissimam subinde vocat Augustinus: ^m Neque hic quidquam juvat Adversariorum distinctio de voluntate Dei efficaci, & inefficaci; ^{contra} hostes enim Gratia non aliam voluntatem in Deo respectu salutis omnium omnino hominum astruere voluerunt, quam inefficacem; (neque enim tam stupidi erant, ut efficacem voluntatem Deo adscriberent, respectu salutis omnium omnino hominum, cum optimè norint multos homines reipsa non salvari, & ex altera parte non ignoraverint efficacem Dei voluntatem nulla ratione frustrari posse suo effectu) cum igitur Augustinus eam voluntatem, quam ipsi astruere contendebant, simpliciter refellerit, nulla est apparentia suscipiendi, Augustinum ullam eiusmodi voluntatem in Deo agnovisse: alioqui unicâ ejus admissione operosissimas disputationes compendiosissimè evitasset.

Quarta expositio Apostolici testimonij ab Augustino nunquam adhibita est ea, juxta quam vocabulum, *homines*, plenè quidem distribuitur pro omnibus omnino hominibus, sed verbum *volenti* non sumitur propriè pro volitione aliqua Deo intrinsecâ; sed metaphoricè, pro effectione, seu inspiratione, qua Deus in nobis efficit, nobisve inspirat affectum salutis omnium hominum. Hanc expositionem tradit Augustinus libro de Correctione & Gratia capite 15. his verbis: *Ad nos ergo, qui nescimus, quisnam sit filius pacis, aut non sit, perinet, nullum exceptum facere, nullumque discernere, sed velle omnes salvos fieri, quibus predicamus hanc pacem: Neque enim metuendum est, ne perdamus eam, si ille, cui predicamus, non est filius pacis ignorantibus nobis: Ad nos enim revertetur, id est, nobis proderit hac predicatio, non & illi: si autem super eum pax predicata requieverit, & nobis & illi: Quia ergo nos, qui salvi futuri sumus, nescientes, omnes,*

tes, omnes quibus predicamus hanc pacem, salvos fieri velle Deus iubet & ipse in nobis hoc operatur, diffundendo istam charitatem in corda nostra per Spiritum S. qui datus est nobis. Potest etiam sic intelligi, quod omnes homines Deus vult salvos fieri, quoniam nos facit velle, sicut misit Spiritum filij sui clamantem, Abba Pater, id est, nos clamare facientem. De ipso quippe Spiritu alio loco dicit: accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater. Nos ergo clamamus, sed ille clamare dictus est, qui efficit ut clamemus. Si ergo clamantem Spiritum rectè dixit Scriptura, à quo efficitur ut clamemus; rectè etiam & volentem Deum, à quo efficitur, ut velimus. Similia habet de verbo clamandi, & interpellandi epist. 105. ad Sixtum. Et propiùs ad rem nostram lib. 22. de Civit. Dei. Cap. 1. Vbi sic ait: dicitur enim voluntas Dei, quam facit in cordibus obedientium mandatis eius, de qua dicit Apostolus: Deus est enim qui operatur in nobis & velle. Sicut enim iustitia Dei, non solum quia ipse iustus est, dicitur; sed illa etiam, quam in homine, qui ab illo iustificatur, facit: sic & Lex eius vocatur, quæ potius est hominum, sed ab ipso data hominibus. Nam atque homines erant, quibus ait Iesus in lege vestra scriptum est, cum alio loco legamus, Lex Dei eius in corde ipsius. Secundum hanc voluntatem, quam Deus operatur in hominibus, etiam velle dicitur quod ipse NON VULT, sed suos id volentes facit, sicut dicitur cognovisse, Quod, ut cognosceretur, facit, à quibus ignorabatur: Neque enim dicente Apostolo: Nunc autem cognoscentes Deum, imo cogniti à Deo, factus est, ut credamus, quod eos tunc cognoverit Deus, præcognitos ante constitutionem mundi; sed tunc cognovisse dictus est, quod tunc ut cognosceretur, effecit. De his locutionum modis etiam in superioribus libris memini disputatum. Secundum hanc ergo voluntatem, qua Deum velle dicimus, quod alios efficit velle, à quibus nesciuntur futura, multa vult, nec facit. Et statim cap. sequenti: Multa enim volunt fieri Sancti eius, ab illo inspirata Sancta voluntate, nec fiunt: sicut orant pro quibusdam piè, sanctèque, & Quod orant, non facit, cum ipse in eis hanc orandi voluntatem S. Spiritu suo fecerit, ac per hoc, quando secundum domini voluntatem orant Sancti, ut quisque sit salvus, possumus illo modo locutionis dicere, vult Deus, & non facit, ut ipsum dicamus velle, quod, ut velint isti, facit. Secundum illam vero voluntatem suam, quæ cum eius præscientia sempiterna est, profecto in Cælo & in Terra omnia, QUÆCUMQUE VOLVIT, non solum præterita, vel præsentia, sed etiam futura iam fecit. Ex quibus videas, Augustinum maluisse ad metaphoricam locutionem recurrere, quam Deo aliquem proprium & inrensicam voluntatis actum respectu salutis eorum, qui pereunt, impingere; cum tamen ipse alibi pro generali documento

cumento tradiderit, in expositione Scripturæ sacræ, nunquam recurrendum esse ad Metaphoram, nisi Scriptura in proprio sensu intellecta aliquod inconueniens, aut absurdum importet. Atque hæc de prima parte secundi argumenti dicta sufficiant.

Secundam partem asserentem, Augustinum post correctum errorem de initio salutis ex nobis, nusquam tradidisse expositionem Adversariorum, ipsi adversarij ultrò fateri videntur; tum quia nullum locum ex scriptis ejus post correctionem exaratis proferunt; tum quia unicus ille locus, in quo se fundant, ex libro contra Manichæos desumptus est, quem librum diu ante correctionem erroris scriptum fuisse, patet evidenter ex duobus: Primum est, librum illum ab Augustino exaratum fuisse ante Episcopatum, imo antè Presbyteratum, ut colligitur ex ipso Augustino lib. 1. Retract. cap. 10. & 14. Secundum est, Augustinum non nisi post adeptum Episcopatum, errori suo de initio salutis ex nobis, renuntiasse; cujus rei testem habemus ipsum Augustinum lib. de Prædest. SS. cap. 4. *Videtur certè, inquit, quid tunc de fide, atque operibus sentiebam, quamvis de commendanda Dei gratia laborarem: In qua sententia istos fratres nostros, Massilienses, esse nunc video: quia non sicut legeret libros meos; ita etiam in eis curaverunt proficere mecum. nam si curassent, invenissent istam questionem secundum veritatem divinarum Scripturarum solutam in primo libro duorum, quos ad Beata memoria Simplicianum scripsi Episcopum Mediolanensis Ecclesie S. Ambrosii successorem, in ipso exordio Episcopatus mei. Et non longè infra: Ecce, quare dixi superius, hoc Apostolico præcipue testimonio etiam meipsum fuisse convictum: cum de hac re aliter sciperem, quam mihi Deus in hac questione solvenda; cum ad Episcopum Simplicianum, sicut dixi, scriberem, REVELAVIT. Et alibi: ⁿ Multum miror, eos, Massilienses, ⁿ Lib. de bo- no per- sev. c. 20 hoc dicere, nec attendere, ut de alijs hic taceam, ipsos libros nostros, & antequam Pelagianam apparere cepissent, conscriptos, & editos, & videre, quam multis eorum locis, futuram nescientes Pelagianam hæresim, credebamur predicando gratiam, quâ nos Deus liberat à malis erroribus, & moribus nostris, non precedentibus bonis meritis nostris, faciens hoc secundum gratuitam misericordiam suam. Quod plenius scipere cepi in ea disputatione, quam scripsi ad Beata memoria Simplicianum Episcopum Mediolanensis Ecclesie, in mei Episcopatus exordio, quando & initium fidei donum deesse cognovi, & asserui. Hæc ille. Augustinum verò, in libris post depositum errorem Semi-Pelagianorum scriptis, pro nobis stare; ex duobus locis superius adductis, perspicuum est: Nam scriptu-*

ram

Tam illam Ioan 1. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, non vult intelligi de omnibus omnino hominibus, sed de ijs tantum, qui illuminantur, sic enim ait, *o Ench. cap. 103* *audimus, & in sacris litteris legimus, quod velit omnes homines salvos fieri, quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem salvum fieri, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit, QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT.* De orando quippè deo agebat Apostolus, ut hæc diceret: SIC ENIM INTELLIGIMVS id, quod in Evangelio scriptum est: Qui illuminat omnem hominem: NON QVIA NULLVS EST HOMINVM, QVI NON ILLVMINETVR, sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur. Item lib. 1. de Peccat. meritis, & remiss. cap. 25. Itaque, inquit, illud quod in Evangelio positum est, erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: ideo dictum est, quia nullus hominum illuminatur, nisi ab illo lumine veritatis, quod est Deus. Cur enim (ait paulo antè) Apostolus diceret, Nolite pueri esse mentibus. si iam illo lumine vero, quod verbum Dei est, illuminata sunt eorum mentes? Hos verò libros ex quibus hæc transcripsimus, ab Augustino post correctum errorem suum exaratos & editos, fuisse, patet evidenter ex libro 2. Retract. cap. 36. 37. & 63. nec adversarij dissententur.

Nec est quod mirentur Moliniani, Iansenianos (sic Querimoniz Zegerianæ auctores agnominant) reclamare, & queri, CONTURBARI VERBA AVGVSTINI. Iustissima quippe est eorum querela, non solum de sublacione commaticæ distinctionis (quam correctiores editiones operum S. Augustini, à Theologis Loyaniensibus repurgatæ, ita clare exhibent, ut cæcutientibus appareat, quamvis in mendosioribus, Parisiensi antiqua, & Basileensi, ad quas ipsi tanquam tutum asylum recurrunt, desideretur) sed insuper ob transpositionem malignam vocum (OMNINO) (OMNES) ut enim eis ignoscant Ianseniani, ob prætermisum comma inter, OMNINO, & OMNES; Quis saltem dedit eis Privilegium prædictas voces ita conturbandi, ut cum Augustinus dicat, verum est enim omnino omnes hoc posse, ipsis liceat rescribere, verum est enim omnes omnino hoc posse? Certe nec Parisiensis, etiam antiqua, nec Basileensis editio, quantumvis corrupta, ejusmodi

modi conturbationi suffragantur, uti nec ulla alia. Quod verò dicunt, SENSVM REVERA ID REQUIRERE, falsissimum est; nisi fortè loquantur de sensu, quem ex prævijs Cerebri sui imaginationibus quispiam sibi præformaverat: Et quæso, quid aliud responderet Lutherus interrogatus, cur addiderit particulam exclusivam, tantùm, ad vocem, fidem, ubi sacer textus dicit, *Arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus legis*, quàm, sensum id requirere? Sed ut manifestius appareat ipsorum falsificatio, ponam hic integrum Augustini contextum, p prætermisâ etiam p Lib. I.
Retract.
cap. 10. (ut antiquæ Pariensi & Basileensi tantundem deferam) notâ commaticâ, ut Lector videat, quam præfidenter asseverent, sensum id requirere: *Quod verò dixi, inquit Augustinus, illud autem lumen non irrationabilium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad eius præcepta implenda convertunt, quod omnes homines possunt, si velint; non existiment, novi hæretici Pelagiani secundùm eos esse dictum. Verum est enim omninò omnes homines hoc posse, si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere Charitatis, ut possint. Quod hic ideo dictum non est, quoniam præsentì necessarium non erat quæstioni.*

Hucusque Augustinus. Vbi nota inter Augustinum & Pelagianos capitalem viguisse controversiam de viribus humanæ naturæ ad implendam legem, cavendumque peccatum, ut patet Epistola 89. 95. 107. Item lib. de natura & Gratia, lib. de Perfectione Iustitiæ, & omnibus pænè libris, Epistolis, ac sermonibus Augustini adversus Pelagianos. Dogma quippè de impeccantia solemnissimum apud Pelagium fuisse, non solum ex Augustino locis citatis, sed etiam ex Hieronymo in Epistola ad Ctesiphontem, & Dialogis contra Pelagianos, constat, prout ex Synodo Diospolitana, ubi sexta Propositio Pelagio tanquam ab eo tradita, à Patribus objecta fuit ista, *Posse hominem si velit, esse sine peccato*. Hinc Augustinus lib. de Nat. & Gratia cap. 43. *Verum est autem, inquit, quod ait, Pelagius, quòd deus tam bonus quàm iustus talem hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset. Quis enim eum nescit sanum, & inculpabilem factum, & libero arbitrio, atque ad iuste vivendum potestate liberâ constitutum? sed nunc de illo agitur, quem Semi-vivum latrones reliquerunt, qui gravibus saucius, confossusque vulneribus, non ita potest ad iustitiæ culmen ascendere, sicut potuit inde descendere. Qui etiam si iam in stabulo est, adhuc curatur. Non igitur deus impossibilia iubet, sed*
E iubendo

q Cap:
44.

inbendo admonet, & facere quod possis, & petere, quod non possis. Tam nunc videamus unde possit, unde non possit. Iste dicit, voluntate non est, quod naturâ potest. Ego dico, voluntate quidem non est homo iustus, nec naturâ potest, sed medicinâ poterit, quod vitio non potest. q. Quid ergo iam opus est in pluribus immorari, veniamus interitûs ad causâ, quâ in hac duntaxat Quæstione, VEL SOLAM, VEL PÆNE SOLAM CVM ISTIS HABEMVS. Sicut enim ipse dicit ad quod nunc agit non pertinere ut quærat, utrû fuerint vel sint aliqui homines in hac vita sine peccato, sed utrû esse poterint, vel possint: ita Ego etiamsi fuisse vel esse consentiam, nullo modo tamen potuisse, vel posse confirmo, nisi iustificatos gratiâ Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, & hunc Crucifixum: ea quippe fides iustos sanavit antiquos, quæ sanat & nos, id est Mediatoris Dei & hominum hominis Iesu Christi, fides sanguinis eius, fides crucis eius, fides mortis & Resurrectionis eius. Habentes ergo eundem spiritum fidei, & nos credimus, propter quod & loquimur. Iste vero obiectâ sibi quæstione, in qua reverâ intolerabilis videtur cordibus Christianis, quid respondeat, attendamus. Aut enim, sed hoc est, quod multos movet, inquit, Quod non per Dei gratiam homines sine peccato esse posse defendis. Prorsus hoc est, quod movet, hoc est quod obijcimus. Rem ipsam dicit, hoc omninò egerrimè sustinemus, hinc à Christianis talia disputari, eâ quam in alios, & ipsos habemus, dilectione non ferimus. Vide plura in sequentibus. Cùm itaque Augustinus antè exortos Pelagianos scripisset libros duos de Genesi adversùs Manichæos, in quorum primi cap. 3. scripsit ea, quæ superiùs retulimus; ut viam Pelagianis præcluderet, ea in confirmationem sui dogmatis de impeccantia, arripiendi; cùm ad retractationem librorum illorum pervenisset loco superiùs à nobis citato: Non existiment, inquit, novi hæretici Pelagiani, secundum eos esse dictum: verum est enim omninò omnes homines hoc posse, si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere Charitatis, ut possint: ubi manifestum est, eum respexisse ad eam controversiam de viribus humanæ naturæ, quam modò retulimus inter ipsam & Pelagium exartasse; Pelagio dicente, hominem naturâ posse servare Dei mandata: Augustino verè è contra contendente non naturâ, sed medicinâ, id est, adjuutorio medicinali, quo preparatur voluntas à Domino, id fieri posse: undè citato loco Retractationum rationem reddens, cur libro isto contra Manichæos, cùm dixisset omnes homines posse servare mandata, si velint, non addiderit illam clausulam, sed preparatur voluntas à Domino, subjungit: quod hic (id est, in libro isto contra Manichæos, antè Pelagianorum exortum

exortum edito) idè dictum non est, quoniam presenti necessarium non erat quæstioni; quia nimirum Pelagiani nondum erant exorti. Simile quid de Chrystostomo dicit libro. x. contra Iulian. c. 6. vobis, inquit, nondum exortis securius loquebatur. Neque difficultas inter Augustinum & Pelagianos versabatur circa particulam, omnino, addendum, vel omittendum ad vocem, omnes, quando dicitur, omnes homines posse servare mandata, si velint; sed circa vires, quibus possint homines servare mandata, an videlicet id possint per vires naturæ, an tantum per auxilium Gratiæ: Augustinus enim generaliter sustinebat, nullum prorsus purum hominem potuisse, aut posse per vires naturæ servare mandata: Pelagius è contra contendebat posse: Hinc epist. 89. respondens Augustinus ad primum articulum sibi ab Hilario transmissum, quo Pelagiani apud Syracusas dogmatizabant, posse hominem esse sine peccato, & Dei mandata facile custodire, si velit, sic ait: Isti utcumque tolerandi sunt, quando dicunt esse vel fuisse hic aliquem præter unum sanctum sanctorum, qui nullum haberet omnino peccatum. Illud verò quod dicunt, sufficere homini liberum arbitrium ad Dominica præcepta implenda, etiam si Dei Gratiæ & Spiritus S. dono ad opera bona non adjuvetur, omnino anathematizandum est, & omnibus execrationibus detestandum. Qui enim hoc asserunt, à gratiâ Dei penitus alieni sunt.

Scopus igitur Augustini dicto loco Retract. est ostendere, quomodò id quod scripserat contra Manichæos de possibilitate implendi mandata, intelligi possit in sensu Catholico, & omnino vero, ita ut nullum subsidium Pelagianis, qui idem, sed alio sensu, dicebant, accederet. Itaque particula, omnino, non afficit vocem, omnes, sed vocem, verum: ut sensus sit, omnino verum est, quod dixi, omnes homines posse implere mandata si velint, neque id juvat Pelagianos dogmatizantes, posse id homines per naturam gratiâ destitutam; quia ut homines id possint, & velint, præparatur voluntas à Domino. Nec credo, Molinianos eousque progressuros, ut imponant Augustino, quod senserit, omnium omnino hominum voluntates augeri munere Charitatis: nam ut taceam de multis adultis à vera fide, & religione alienis, quid portentosius fingi potest, quàm parvulorum etiam non renatorum voluntates augeri munere Charitatis, nisi fortasse contendant Parvulos non esse homines, nec proinde ad eos extendi illud, omnes omnino homines? maneat proinde illibata Theologorum Lovaniensium genuina lectio cum suo commate inter vocem,

omnino, & vocem, omnes : Maneant verò Moliniani (nisi tandem resipiscant) à mente Augustini, alienissimi. Desinant improperare Iansenio, quod *Arte Batavicâ in Orientem & Occidentem eodem vento naviget*, ne reponatur eis, quod *Arte Lusitanicâ*, id est, Molinisticâ idem ipsi faciant; quando Doctores Lovanienses mirè extollunt, ubicunque ipsis, vel superficietenus favere videntur; quorum industriam in correctione Operum D. Augustini, tam turpiter hoc loco contemunt.

Tertia argumenti nostri pars, quod scilicet Augustinus Molinianorum expositionem tanquam perspicuæ veritati adversam rejecerit, sufficienter ex Epistola 107. patescit: *Manifestum est, inquit Aug. eos qui huic resistunt tam PERSPICUÆ VERITATI, non intelligere, omnino, quâ locutione sit dictû, quod omnes homines vult Deus salvos fieri; cum tamen multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia DEUS NON VULT: Quod SINE VLLA CALIGINE MANIFESTATUR in parvulus: sed sicut illud, quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi aternâ morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes quicunque vitam aternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multos NOLIT salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba apostolica intelligi possunt, UT TAMEN HVIC APERTISSIMÆ VERITATI, IN QVA VIDEMVS TAM MVLTOS VOLENTIBVS HOMINIBVS, SED DEO NOLENTE SALVOS NON FIERI, CONTRARIA ESSE NON POSSINT. Vides juxta Augustinum, eos perspicua veritati resistere; manifestumque esse, non intelligere eos omnino locutionem Apostolicam, qui verba illa ad omnes omnino homines extendunt: vides Sine ulla caligine manifestari in parvulus, multos non fieri salvos, quia Deus non vult eos salvari. Verum Moliniani hic nodum in scirpo quærunt, prætendentes Augustinum expositionem ipsorum non excludere, siquidem dixerit, & si quo alio modo verba Apostolica intelligi possunt: sed cautè omittunt Augustini verba proximè sequentia, Ut tamen huic apertissima veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente, salvos non fieri, contraria esse non possint. Quis enim tam cæcus est, ut non videat expositionem ipsorum, juxta quam omnes omnino homines velit Deus salvos fieri, ita ut nullum omnino nolit salvum fieri, hic disertissimè excludi, tanquam contrariam isti apertissima veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri. Itaque verba illa Augustini non*

juxta

juxta sensum ipsius, sed juxta dolum suum, pro se arripuerunt; nam illi alij modi, juxta quos Augustinus indicat Apostolica verba intelligi posse, sunt modi ab ipsomet Augustino alijs in locis traditi, de quibus in superioribus diximus, eorum enim nullus *apertissima huic veritati contrarius est*, prout contraria est expositio Molinianorum.

Ex dictis in hoc & præcedenti puncto patet, quàm fallaciter Augustini scriptis insidientur Adversarij quo eum, VELIT, NOBIT, faciant esse Molinianum. *r alicubi enim (imitantes Iulianum) medijs detractis (commate inter OMNINO, &, OMNES,) sententias interrumpunt: alicubi extremis non additis (subsequentibus verbis epistolæ 107.) decurtant.* Nonnumquam etiam (Iulianum supergressi) verborum ordinem invertunt. *Non est multum (ait de Iuliano Augustinus. s) ut ipsa verba mea ponam, unde videant, qui hac legunt, quemadmodum scriptis meis insidieris, & qua conscientia, vel tardis, vel ignavis cordibus abutaris, ut ideo existiment te respondere, quia non videret. Et alibi: + Verba mea exposuisti non iuxta sensum meum: sed iuxta dolum tuum. Et alibi: " prolixâ contradicendi disputatione, multum sudasti, sed non sincerasti. Et alibi: " pervicaciâ impudenti seu imperitiâ, qua prius pravè dixeras non mutasti. Vbi quidem perspicua veritati ex aliqua parte cessisti, sed illud quod prius dixeras, delere debuisti. Et ibidem paulò inferius: in tali causa non tibi necessarius esset labor, si adesset pudor.*

Tertium argumentum desumitur ex ijs locis, quibus Augustinus disertè pronuntiat, Deum non velle omnium omninò hominum salutem; quorum nonnulla in præcedentibus allégavimus, signatim ex Epist. 107. quibus similia occurrunt lib. 6. contra Iul. cap. 5. *Quod multò est mirabilius, inquit, aliquando adoptat Deus in filium, quem format in utero immundissimæ famina: & aliquando NON VULT esse, suum filium, quem format in utero sua filia. Ille quippè ad Baptismum, nescio quâ provisione, pervenit: iste repentinâ morte non pervenit. Atque ita Deus, in cuius potestate sunt omnia, fecit esse in Christi consortio, quem formavit in Diaboli domicilio, & NON VULT ESSE IN REGNO SVO, quem formavit in templo suo. Aut s' vult, cur non facit, quod vult? Non enim, quod soletis de maioribus dicere, Deus vult, & parvulus non vult: Certè hic ubi fieri nulla est immobilitas, nulla fortunæ temeritas, nulla personæ dignitas; quid restat nisi misericordia & veritatis profunditas. Et alibi: x proinde sicut apostolus ait: Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Deus, qui & parvulis*

r Lib. 2.
de nup.
& concupisc.
cap. 2.

s Lib. 4.
contra
Iul. c. 8.

t Lib. 6.
contra
Iul. c. 5.

" Lib. 4.
contra
Iul. c. 9.

x Lib. 5.
contra
Iul. c. 4.

x Lib.
de do-
no Per-
sever.
cap. 11.

quibus vult etiam non volentibus, neque curventibus subvenit, quos ante constitutionem mundi elegit in Christo, daturus etiam eis gratiam gratis, hoc est, nullis eorum vel fidei, vel operum meritis precedentibus: Et maioribus etiam his, quos prævider, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros: quibus NON VULT subvenire, non subvenit, de quibus in sua Prædestinatione occultè quidem, sed iustè aliud iudicavit. Et alibi:

z Lib. 2
de pec.
merit.
cap. 18. Quocirca quoniam quoddam à Deo nos avertimus, nostrum est, & hæc est voluntas mala: quod verò ad Deum nos convertimus nisi ipso excitante atque adiuvante non possumus, & hæc est voluntas bona, quid habemus, quod non accepimus? Si autem accepimus, quid gloriamur quasi non acceperimus? ac per hoc, ut qui gloriatur in Domino gloriatur, quibus hoc Dominus donare voluerit, eius misericordia est, non meriti illorum: quibus autem NOLVERIT, veritatis est. Et alibi: a

a Lib. 4.
contra
Iul. c. 8.

Si dixeris mihi: cur ergo non convertit omnium nolentium voluntates? respondebo: cur non omnes morituros adoptat lavacro regenerationis infantes, quorum adhuc nullas, & ideo nec contrarias invenit voluntates? si hoc profundius esse perspicis, quam ut abs te valeat inveniri, utriusque nostrum profundum sit, cur & in maioribus, & in minoribus Deus velit alteri, & NOLIT alteri subvenire. Et paulò inferius: Nos autem cum vitiatæ originis mala merita esse dicimus, gratiã dicimus intrare parvulum in regnum Dei, quoniam bonus est Deus: Et alium meritò non intrare, quoniam iustus est Deus: & in neutro esse factum, quoniam quod VULT, facit Deus.

Porro qui in huiusmodi eventibus ad fortuitos casus aut dispositionem causarum secundarum ita recurrunt, ut dicant, nihil hic agere Superna divinæ Providentiæ iudicia, Augustino manifestè adversantur. b Neque enim fato cogitur Deus illis infantibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utriusque causa communis: aut res humanas in parvulis non divina providentiã, aut fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnande, vel liberanda sint anime, quandoquidem nec passer cadit in terram sine voluntate Patris nostri, qui in celis est: aut parentum negligentia sic tribuendum est, quod parvuli sine Baptismo moriuntur, ut nihil ibi agent superna iudicia: tanquam ipsi qui hoc modo malè moriuntur, parentes sibi negligentes, propriã voluntate, de quibus nascerentur, elegerint. Quid dicam, quod parvulus aliquando antequam illi per ministerium Baptizantis succuri possit, expirat? plerumque enim festinantibus parentibus & paratis ministris, ut Baptismus parvulo detur, DEO TAMEN NOLENTE non datur, qui eum parvulam in hac vita non tenuit ut daretur. Etiam quod aliquando parvis Infidelium filijs potuit, ne irent in perditionem, & filijs fidelium non potuit Baptismate subvensi.

b Lib.
de do.
no per.
sever.
cap. 12.

subveniri. Qui denique ad distinctionem voluntatis efficaciæ, & inefficaciæ hic confugiunt, non Augustinum, sed Pelagianos & Massilienses habent Patronos, ut patet ex ijs, quæ de hac distinctione superius diximus, quibus & addi potest illud Augustini & Alipij epistola 106. *Dicit enim Scriptura Pharaoni, quia ad hoc te excitavi, ut ostendam in te potentiam meam, & ut annuncietur nomen meum in universa terra. Deinde ad utrumque concludens: ergo, inquit, cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: profecto neutrum aliquâ iniquitate, sed utrumque misericordiâ & veritate: Et adhuc tamen audax movetur infirmitas, eorum scilicet qui secundum coniecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem iudiciorum Dei scrutari conantur. Hanc questionem sibi ex adverso opponens Apostolus ait, dicit itaque mihi, quid adhuc conqueritur? Nam VOLUNTATI EIVS quis resistit? nobis hoc dictum putemus. Quid ergo aliud, quam quod respondet Apostolus respondere debemus: aut si & nos talia movent, quia & nos homines sumus, simul oportet omnes audiamus dicentem: O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quare me fecisti sic? An non habet potestatem figulus lucti, ex eadem massa facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam? Hæc massa si esset ita mediâ, ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Cum vero per liberum arbitrium primi hominis in condemnationem universa defluerit, procul dubio quod ex ea fiunt vasa in honorem, non ipsius iustitiæ, quæ gratiam nulla præcessit, sed Dei misericordiæ: quod verò in contumeliam, non iniquitatis Dei, quæ absit ut sit apud Deum, sed iudicio deputandum est.*

Vides hic imprimis Apostolum in objectionem sibi factâ discretissimè agere de voluntate Dei, cui nemo resistit: audis Augustinum dicentem, nos debere respondere id ipsum, quod Apostolus responderat: *O homo tu quis es, qui respondeas Deo &c.* Vides ad salvandam iustitiam ejusmodi divinæ voluntatis, qua fiunt vasa in contumeliam, Augustinum recurrere ad infectionem totius massæ humani generis. Audis eundem Augustinum liquidissimè pronunciantem, non frustra videri, Deum fore iniquum faciendo vasa in contumeliam, si massa illa humani generis, ex qua nunc fiunt ejusmodi vasa, ita esset mediâ inter bonum & malum ut tam esset experta malitiæ, quam bonitatis: nihil igitur alienius à mente Augustini, quam asserere, Deum, quantum est ex parte sua velle totam hanc massam perditam salvare; cum juxta Adversariorum principia, nulla foret iniquitas apud Deum, si suppositâ massâ mediâ

mediâ, Deus tanquam Iuppiter omnibus idem vellet voluntate inefficaci totam illam massam ad beatitudinem perducere, esto non perduceret omnes reipsâ, sed quidam voluntate propriâ in Barathrum ruerent. Et sanè qui ad salvandam Dei bonitatem & æquitatem in causa humani generis, necessarium putant, eiusmodi voluntatem Deo adscribere, non videntur satis perpendere gravitatem peccati originalis ex prima prævaricatione Adæ in totam massam humani generis transfusi. Quæ profectò gravitas juxta Augustini principia toties ab ipso inculcata, adeò magna est, ut potuerit Deus iustissime totam massam nullo prorsus indè crepto, condemnare: hinc in eadem epist. 106. cum de dilectione Dei erga Iacob, & odio erga Esau tractaret: Cum vellet Apostolus ostendere, inquit, cur in eis non sit iniquitas apud Deum ait: Moyse enim dicit, miserebor cui misertus ero, & misericordiam præstabo, cui misericors fuero. Quid nos hic docuit, nisi ex illa massa primi hominis, cui meritò mors debetur, non ad merita hominum, sed ad Dei misericordiam pertinere, quod quisque liberatur, atque ita non esse iniquitatem apud Deum; quia neque remittendo, neque exigendo quod debetur, iniustus est? ibi enim grata est indulgentia, ubi iusta posset esse vindicta. Et hinc evidentius apparet à pena debita liberato & gratis iustificato, quantum beneficij conferatur, quod alter æqualiter reus, sine punientis iniquitate punitur. Et infra: piè & veraciter creditur Deus nocentes atque impios iustificando à penis debitis liberare: quemquam verò immeritum, & nulli obnoxium peccato si Deus damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur. Vbi ergo liberatur indignus, tantò debetur maior actio gratiarum, quanto pena iustior debebatur: ubi autem damnatur dignus, nec Misericordia nec Veritas damnatur. Quomodo, inquit Esau non damnatur indignus, si non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior serviet minori? sicut enim illius nulla præcesserunt opera bona, ut ad gratiam pertineret, sic nec huius mala ut ad penam pertinere deberet? Nulla planè in utroque opera vel bona vel mala, sed propria: uterque autem illi uni obnoxius erat, in quo omnes peccaverunt, ut omnes in illo morerentur. Quicumque ex illo uno, multi in seipsis futuri erant, tunc in illo unus erant: proinde illud peccatum solius esset, si ex illo nullus exisset. Porro autem in quo erat natura communis, ab eius vitio est nullus immunis: sed ambo qui nondum propria vel bona vel mala operabantur; rei tamen ex origine nascebantur. Laudet misericordiam, qui liberatur, non culpet iudicium qui punitur. Hic si dixerimus, quanto melius ambo liberarentur? Nihil nobis convenientius dicetur, Quam O homo tu quis es qui respondeas Deo? Si iatque Deus ex parte sua habet
volun-

voluntatem generalem licet inefficacem liberandi indifferenter omnes à massa perditionis, eosque in regnum suum, ubi salus æterna est, perducendi; eamque voluntatem Augustinus agnovit, quid opus erat tam operosâ disputatione bonitatem & æquitatem Dei propugnare per recursum ad infectionem humani generis, cum potuisset uno verbo adversariorum quærimonias compescere, dicendo, per Deum non stare quo minus universi à massa liberentur salutemque consequantur, quandoquidem Deus ex parte sua neminem exclusit.

Sanè Prosper in responsione ad object. 8. Gallorum non vetur dicere, eos qui voluntatem Dei, quâ vult salvare homines, ad universitatem generis humani extendunt, impenetrabilem iudiciorum Dei altitudinem pulsare: & Augustinus idipsum non obscure indicat verbis illis supra cit. ^s *Et adhuc tamen audax movetur* ^{Ep. 106} *infirmitas eorum scilicet, qui secundum coniecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem iudiciorum Dei cogitare conantur.* Præterea quid facilius Augustino fuisset, quam allegatione istiusmodi voluntatis generalis inefficacis Dei, elidere objectionem Pelagianorum toties refricatam de vitio acceptionis personarum impingendo Deo, quam tamen voluntatem nusquam allegavit, sed continuo per recursum ad infectionem generalem massæ, Deum ab isto vitio purgavit. *Si quispiam, inquit, et duos habeat debitores, et alteri vellet dimittere debitum, et alterum exigere; cui vult donat, sed neminem fraudat, nec acceptio personarum dicenda est, quando iniquitas nulla est. Alioquin eis, qui parum intelligunt, potest acceptio personarum videri. ubi vineæ Dominus operarijs, qui unâ horâ illic opus fecerunt, tantum dedit, quantum illis qui pertulerunt pondus diei et æstus, æquales faciens in mercede, quorum tam magna distantia fuerat in labore: sed quid respondit de hac velut acceptione personarum apud patremfamilias murmurantibus? Amice, inquit, non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et vade, volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. An non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? NEMPE HIC TOTA INJUSTITIA EST, HOC VOLO: tibi, inquit, reddidi, huic donavi, neque ut huic donarem, tibi aliquid abstuli, aut quod debebam vel minus, vel negavi. An non licet mihi facere, QVOD VOLO? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? sicut ergo hic nulla est acceptio personarum, quia sic alius gratis honoratur, ut alius debito non fraudetur: sic etiam cum secundum propositum Dei vocatur alius, alius non vocatur: vocato datur*

F

gratis.

gratuitum bonum, cuius boni est vocatio ipsa principium: Non vocato red-
ditur malum, QVIA OMNES REI SVNT EX EO, QVOD PER
VNUM HOMINEM PECCATVM INTRAVIT IN HVNC MVNDVM.
Et in illa quidem operariorum similitudine, ubi unum denarium acceperunt
qui una hora, & qui duodecies tantum laboraverunt, qui utique secundum
rationes humanas, sed vanas, pro quantitate laboris sui duodecim denarios
accipere debuerunt, utique in bono coaquari: non alij liberari, non alij dam-
nari sunt, quia & illi qui plus laboraverunt, & quod sic vocati sunt, ut ve-
nirent, & sic passi, ut non deficerent, ab ipso patre familias habuerunt. Vbi
autem dicitur, Ergo cui vult miseretur, & quem vult obdurat, qui facit
aliud vas in honorem, aliud in contumeliam, bonum quidem in merito, &
gratis datur, quia ex eadem massa est cui datur, malum vero merito &
debitum redditur, QVIA IN MASSA PERDITI NIS MALVM MA-
LIO NON MALE REDDITVR, & ei cui redditur, malum est, quia sup-
plicium est: ei vero à quo redditur, bonum est, quia recte factum eius est.
Nec ulla est acceptio personarum in duobus debitoribus, aequaliter reis, si
alteri dimittitur, alter exigitur, quod pariter ab utroque debetur. Sed ut
id quod dicimus alicuius exempli manifestatione clarescat, constituamus
aliquos ab aliqua meretrice geminos ednos, atque ut ab alijs colligenti-
tur, expositos: horum sine Baptismo expiravit unus, alius baptizatus: quod
hic fatum aut fortunam fuisse dicamus, que omnino nulla sunt? quam per-
sonarum acceptionem, que apud Deum nulla est, etiamsi in istis ulla esse po-
tuisset, qui utique nihil habebant, unde alter alteri preferretur, merita que
nulla propria, siue bona, quibus mereretur alius baptizari; siue mala, quibus
alius sine Baptismo mori? An aliqua parentum fuerunt, ubi fornicator
pater, meretrix mater? sed quacumque illa fuerint, non utique istis tam
diversa conditione morientibus ulla diversa, sed utrique communia. si ergo
nec fatum, quia nulla stella ista decernunt; nec fortuna, quia non fortuitis
casus hæc agunt; nec personarum, nec meritorum diversitas hæc fecerunt,
quid restat, quantum ad baptizatum attinet, nisi gratia Dei, que vasis
facti in honorem gratis datur, quantum autem ad non baptizatum IRA
DEI, que vasis in contumeliam pro ipsius massa merito redditur? Sed in
illo qui baptizatus est, gratiam Dei ei vos conspexerit cogimus, & meritum eius
nullum precessisse convincimus: de illo autem sine baptismo mortuo, cur
ei defuerit sacramentum, quod & vos fatemini omnibus atatibus necessarium,
& quid isto modo in eo fuerit vindicatum, vos videritis, qui non vul-
tis esse originale delictum. Nobis in duobus istis geminis unam precul dubio
habentibus causam, difficultatem questionis, cur alius sic, alius vero sic
mortuus est, velut non solvendo solvit Apostolus; Qui cum & ipse de duobus
geminis

geminis tale aliquid prop. fuisse, propter quod non ex operibus, quia nondum operati fuerunt aliquid boni vel mali, sed ex vocante dictum est, Maior serviet minori: Et Iacob dilexi, Esau autem odio habui: & huius profunditatis horrorem, usque ad hoc perduxisset ut diceret, Ergo cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: sensit continuò quid moveret, & sibi verba contrahentis, quæ apostolicâ auctoritate coërceret, opposuit. Ait enim, dicis itaque mihi, quid adhuc conqueritur. Nam voluntati eius, quis resistit? Respondit que ista dicenti, O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quare sic me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam. Deinde secutus tam magnum abditumque secretum, quantum aperiendum hominibus esse indicavit, aperuit dicens: Si autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, atulit in multa patientia vasa iræ quæ perfecta sunt in perditionem, & ut notas faceret divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ preparavit in gloriam, hoc est gratiæ Dei non solum adiutorium, verùm etiam documentum: Adiutorium scilicet in vasis misericordiæ, in vasis autem iræ documentum; in eis enim ostendit iram, & demonstrat patientiam suam, quia tam potens est bonitas eius, ut bene utatur etiam malis, & in eis facit divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quoniam quod ab iræ vasis exigis iustitiæ punientis, hoc vasis misericordiæ dimittit gratiæ liberantis. Nec beneficium quod quibusdam gratis tribuitur, appareret, nisi Deus alijs ex eadem massa pariter reus iusto supplicio condemnatis, quid utrisque deberetur, ostenderet.

Quartum argumentum ex eo desumitur, quòd non solum Augustinianæ doctrinæ adversarij, sed & fidelissimi sectatores ac propugnatores, eam, quam tradidimus, fuisse Augustini sententiam agnoverint. De adversarijs id liquidò constat ex Capitulis Gallorum & objectionibus Vincentianis apud Prosperum supra, sicut & ex argumento illo mox relato de acceptione personarum, adversus Augustinum toties obiecto. Accedit quòd ex recentioribus adversarijs, Molinam id ipsum ingenuè confitentem superius audiverimus. De Sectatoribus ac Propugnatoribus Augustinianæ doctrinæ idem patet id. in Hilario, qui in Epistola ad Augustinum præfixa libris de Præd. Sanctorum & bono Persever. de Massiliensibus sic Augustinum instruit: *Inde est, inquit, quod & illud pariter non accipiunt, ut eligendorum reiciendorumque esse definitum numerum velint: atque illius sententiæ expositionem, NON EAM QUÆ A TE EST DE PROMPTA suscipiant, id est, ut non nisi omnes*

homines salvos fieri velit, & non eos tantum, qui ad Sanctorum numerum pertinent, sed omnes omnino, ut nullus habeatur exceptus. Ex quibus paucis verbis duo manifestissime colliguntur: unum est, Hilari-um agnovisse, Apostolicum illud testimonium, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non exponi ab Augustino de omnibus omnino hominibus nullo excepto, sed de ijs tantum qui ad sanctorum numerum pertinent. Alterum est, Massilienses eadem verba Apostoli de omnibus omnino hominibus absque ulla exceptione intellexisse, idque contra expositionem Augustini.

Epist.
Prosp.
ad Au-
gust.

De Prospero, altero Augustinianæ mentis (farentibus etiam Molinianis) fidelissimo interprete: res hæc adeo perspicua est, ut mirum sit hominem alicujus frontis ausum fuisse, contrarium si tam præsidenter obtrudere: non enim incidenter aut quasi aliud agens, sed directè & ex proposito Prosper Augustinianam expositionem à nobis traditam propugnat, & oppositam Pelagianorum & Massiliensium, impugnat. Nam Massiliensium dogmata Augustino describens, non solum dicit eos Augustinianam sententiam de voluntate Dei respectu salutis Electorum respuisse, sed adicit, inde alium eorum errorem de initio salutis ex nobis, pullulasse: *Itaque, inquit, quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam, dicunt Massilienses, vitam aeternam; quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui Deo spontè crediderint, & auxilium gratia merito credulitatis acceperint.* Vides hic reiatum dogma Massiliensium etiam de merito credulitatis sive de initio salutis ex nobis: audi jam rationem, ob quam in erroris illius barathrum corruerint. *In istam verò, inquit, talis gratia prædicationem hi, quorum* CONTRADICTIONE (FFENDIMVR, cum prius meliora sentirent, idè se vel maxime contulerunt, quia si profiterentur ab ea omnia bona merita proveniri, & ab ipsa ut possint esse, donari; necessitate concederent Deum secundum propositum & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam: quia nemo nisi per gratiam iustificetur, & nemo nisi in prævaricatione nascatur. Sed & paulò superius recenset argumenta, quibus propositum illud divinæ voluntatis ad solos electos ab Augustino restrictum, impugnabant. *Hoc autem propositum, inquit, vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & rejiciendorum DICITVR facta discretio, ut secundum quod placuit creatori, alij vasa honoris, alij vasa contumelia sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & Sanctus occasionem corporis afferre, eò quòd in utram-*
que.

que partem superflui labor sit, si neque reiectus ulli industria possit intrare, neque electus ulli negligentia possit excidere, & sub incerta spe cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat predestinantis electio, cassa sit annitensis intentio.

Idem prosper in Epist. ad Ruff. quâ ex professo Pelagianos eorumque reliquias impugnat; Ab hac, inquit, confessione gratis, ideo quidam resiliunt; ne cum eam talem confessi fuerint, qualis divino eloquio predicatur, & qualis opere sua potestatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant confiteri, quod ex omnium numero hominum per secula cuncta natorum, certus apud Deum definitusque sit numerus predestinati in vitam æternam populi, & secundum propositum Dei vocantis electi. QVOD QVIDEM TAM IMPIVM EST NEGARE, QVAM IPSI GRATIÆ CONTRAIRE. Neque enim remotum est ab inspectione communi, quot sæculis, quam innumera hominum millia erroribus suis, impietatibusque dimissa sine ulla veri Dei cognitione defecerint. Sicut etiam in Actibus Apostolorum, Pauli & Barnabæ verba declarant, dicentiam Iconijs: viri fratres quid hæc facitis? & nos mortales sumus similes vobis homines, annuntiantes vobis ut ab his vanis conuertamini ad Deum vivum, qui fecit celum & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum relinquens, benefaciens eum, de celo dans pluviam & tempora fructifera, implens cibo & latuitia corda eorum. Cum utique seivis vel naturalis intelligentia, vel usus beneficiorum Dei ad capeendam vitam æternam sufficere potuisset, nostro etiam tempore rationalis nos contemplatio, & temperies aeris, & fructuum copia ciborumque salvaret: quia scilicet melius, natura utentes, creatorem nostrum propter quotidiana ipsius dona coleremus. Sed absit ab animis piorum & Christi sanguine redemptorum stulta nimirum & perniciosa persuasio. Naturam humanam non liberat extra unum mediatorum Dei & hominum, hominem Christum Iesum: sine illo nemini salus est. sicut ipse fecit nos, & non ipsi nos: ita ipse reficit nos, & non ipsi nos. Ac ne sibi facultas hominis præteritum reparationis huius, vel post restitutionem sui, per opera videretur iustitiæ repensare, effuderunt se divitiæ bonitatis Dei in ipsa quorundam primordiis parvulorum: In quibus nec præcedens eligitur, nec sequutura devotio, non obedientia, nec discretio, non voluntas. De his enim loquor, qui mox ut nati sunt renascuntur: & rapti ab hac vita æternæ beatitudini deputantur. Cuius tamen innumerabilis multitudo eiusdem naturæ, eiusdem conditionis, infantium, sine regeneratione decedat. De qua dubitari non potest, quod partem in Dei civitate non habeat. ET VBI EST ILLVD, QVOD

NOBIS QUASI CONTRARIUM, A NON INTELLIGENTIBUS SEMPER OPPONITUR: QVOD DEVS OMNES HOMINES VELIT SALVOS FIERI, ET AD AGNITIONEM VERITATIS VENIRE? Num. quid non sunt de omnibus hominibus, qui à præteritis generationibus usque in hoc tempus sine Dei cognitione perierunt? Et si maioribus natu (quod non rectè dicitur) mala opera, quæ libero arbitrio commiserant, obfuerunt, quasi boni, non mali gratiâ liberentur: inter salvatos parvulos, & non salvatos parvulos, quæ meritorum potuit esse discretio? quid istos introduxit in regnum Dei? quid istos exclusit a Dei regno? Equidem si meritum consideres, non una pars salvari meruit, sed utraque damnari; quia omnibus in Adæ prævaricatione prostratis nisi quosdam assumeret misericors gratia, maneret super universos inculpatâ iustitia. Quæ autem sit discretio istius in secreto consilio Dei causa vel ratio, & supra facultatem humanæ cognitionis inquiratur, & sine fidei diminutione nescitur: modo confiteamur neminem immeritò perdi, neminem merito liberari; & omnipotentissimam Domini voluntatem omnes salvare, & omnes ad agnitionem veritatis imbucere, QVOS VULT OMNES FIERI SALVOS, & ad agnitionem veritatis venire. NISI ENIM ipso vocante, docente, salvante nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur.

Non potuisset clarioribus verbis expositionem Augustinianam primo & secundo loco à nobis suprâ traditam exprimere. Videamus interim quâ censurâ oppositam sententiam, textum Apostoli ad universitatem generis humani extendentem, feriat.

x Resp. ad obiect. Gall. *x* Si circa universitatem generis humani salvandam, & in agnitionem veritatis vocandam, ita indifferens per omnia sæcula asserendus est voluntas Dei, ut usquequaq; neminem hominû prætermisisse monstratur, IMPENETRABILIS IUDICIORVM DEI ALTITVDO PVLSATVR. Qui & ibi paulò post Augustinianâ expositionem disertissimè tradit his verbis. Remoto ergo obscurarum turbine questionum, ad revelata nos gratiæ latitudinem conferamus. Dicamusque cum Apostolo, Quomodo Deus vult OMNES homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Et iterum dicamus cum Apostolo: Qui est salvator OMNIUM, maxime fidelium: Et audiamus Dominum dicentem Apostolis suis: Euntes ergo docete OMNES gentes, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. docentes eos quacunque mandavi vobis. Audiamus quoque ad Abraham promissionem Dei, dicentis: In semine tuo benedicentur OMNES tribus terræ. Et si filij promissionis sumus, non habitemus dissidentia, sed cum Patre nostro Abraham demus gloriam Deo, & plenissime credamus, quoniam quod promissit, potens est & facere. Audiamus David prophetantem: commemorabuntur, & convertentur

vertentur ad Dominum VNIVERSI fines terra, & adorabunt in conspectu eius OMNES patriæ gentium. Et alibi: Benedicentur in ipso OMNES iribus terra, OMNES gentes magnificabunt eum. Et alibi: OMNES gentes, quas cumque fecisti, veniem, & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. QVÆ PROMISSIONES, QVIA VERISSIMÆ SVNT, NEC POSSVNT EX VLLA PARTE NVTARE, IN HIS IMPLENTVR, QVI SALVI FIVNT PER VNIVERSOS FINES TERRÆ: Quoniam quod promissit Deus, potens est & facere. Hac ergo est illa TOTIVS HVMANI GENERIS ASSVPTIO, hac filiorum Dei adoptio hac gentium plenitudo præscita & prædestinata in Christo antè constitutionem mundi, hac est Hierusalem, quæ ab initio usque in finem lapidibus vivis & electis edificatur, ut civitas fundata in ipso angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. De HIS LAPIDIBVS NIHIL EIICITVR, NIHIL MINVITVR, NIHIL RAPITVR. Veritas enim dicit, OMNE quod dat mihi Pater, venit ad me. & eum qui venit ad me, non eiciam foras, Et iterum: non creditis, quia non estis de ovibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt & ego novi illas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do illis, & non peribunt in æternam, nec quisquam rapiet eas de manu meâ. Quis non videat Augustini nam expositionem primo, secundo, & tertio loco à nobis superius commemoratam, His Prosperi verbis exprimi? Quibus insuper insinuat, universales Scripturæ locutiones sufficienter salvari per universalitatem incompletam alicuius communitatis, seu multitudinis de tota universitate segregatæ. Vnde in sententia super eadem objectionem 8. Galorum: Deus, inquit, qui & omnes vult salvos fieri, atque in agnitionem veritatis venire, voluntatis sue propositum in eis implet quos præscitos prædestinavit, prædestinatos vocavit, vocatos iustificavit: iustificatos glorificavit: nihil amittens de plenitudine gentium, & de omni semine Israel, cui præparatum est in Christo regnum æternum antè constitutionem mundi. EX TOTO ENIM MVNDO TOTVS MVNDVS ELIGITVR, ET EX OMNIBVS HOMINIBVS OMNES HOMINES ADOPTANTVR. Id ipsum clariùs adhuc explicat lib. 1. de vocat. gentium cap. 9. Illi qui audito Evangelio credere noluerunt, (inquit) inexcusabiles facti sunt, quam si nullum præconium veritatis audivissent. Sed certum est eos apud præscientiam Dei Abrahæ filios non fuisse, nec in illis sorte numeratos, de quibus dictum est, Benedicentur in semine tuo omnes tribus terra. Credituros enim promissit qui dixit, Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum dicens: Cognosce Dominum, quia OMNES cogno-

scere

scens me à puſillo eorum uſque ad magnum. Reconciliandos promiſit qui dixit, Propitius ero iniquitatibus eorum. Poſtremo OMNES ſine cuiuſquam exceptione promiſit, qui dixit, per memetiſum iuro, niſi exiſit de ore meo iuſtitia, & uerba mea non auertentur, quia mihi ſelectetur OMNE genu, & confitebitur OMNIS lingua Deo. Hic ſi dicamus non fieri, quod Deus iuravit eſſe faciendum, falſitatem Deo (quod abſit) & mendacium aſſcribimus ueritati. Si autem ut pietas fidesque perſuadent, Dei uerba non excidunt, & ſit omnino quod ſtatuit: quomodo nobis ueracis promiſſionis firmitas apparebit, cum multa adhuc hominum millia demouijs ſeruiant, & idolis genu ſelectant? Niſi huiuſmodi denuntiationes Dei ſecundum illam incommutabilem ſcientiam editas noverimus, in qua apud illum iam univerſitas humana diſcreta eſt, & ſive de bonis, ſive de malis loquatur, ita unius partis meminit, quaſi neminem hominum prætermiſſat. Nam cum dicit Apoſtolus, vetera tranſierunt, ecce facta ſunt omnia nova: nunquid non omnes homines videtur dixiſſe renovatos? Aut cum dicit: Quia in ipſo complacuit omnem plenitudinem habitare & per ipſum reconciliari omnia in ipſo: nunquid non ita loquitur, quaſi neminem velit exortem huius reconciliatiõis intelligi? Aut cum ait, Noſiſſimis iſtis diebus locutus eſt nobis in filio, quem conſtituit heredem VNIVERSORVM: Nunquid aliud ſonat forma ſententiæ, quam omnes HOMINES in Chriſti hereditate à Patre eſſe tranſcriptos, ſecundum Prophetiam David, dicentis: Poſtula à me & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terra? Dicente enim Domino: Si exaltatus fuero à terra, OMNIA traham ad me: nonne VNIVERSORVM videtur promiſſa converſio? Aut cum de Eccleſia prophetatur & dicitur: OMNIS vallis replebitur, & OMNIS mons & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, & aſpera in vias planas, nunquid NULLVS HOMINVM videtur amiſſus, qui non ſignificatus ſit Chriſto eſſe ſubdendus? Quid cum dicitur, Et veniet OMNIS caro in conſpectu meo, ut adorent in Hieruſalem, dicit Dominus? Aut illud: Et erit in diebus illis: Effundam de ſpiritu meo ſuper OMNEM carnem? Aut illud: Allevat Dominus OMNES qui corruunt, & erigit OMNES eliſos? Nunquid non ita pronuntiatum eſt quaſi ab hoc Dei manere nemo diſcretus ſit? HABET ERGO POPVLVS DEI PLENITVDINEM SVAM: Et quamvis magna pars hominum ſalvantis gratiam aut repellat, aut negligat, in Electis tamen & Præſcitis atque ab omnium generalitate diſcretis, ſpecialis quadam cenſetur VNIVERSITAS, ut de TOTO MVNDO TOTVS MVNDVS LIBERATVS, & de omnibus hominibus OMNES HOMINES videantur aſſumpti, ſicut etiam cum de impijs ſermo eſt, ita locutionem ſuam divinus ſtylus ordinar, ut ea qua de quadam parte dicuntur, ad OMNES

HOMINES pertinere videantur: veluti est illud, quod ait Ioannes Baptista: Qui de celo venit, super omnes est, quod vidit & audivit, testificatur, & testimonium eius NEMO accipit. Aut illud apostoli: OMNES quæ sua sunt quaerunt, non quæ Iesu Christi. Aut illud quod Psalmus Davidicus canit: Dominus de celo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. OMNES declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. His igitur & alijs documentis, quæ possunt ab inquirentibus numerosiora proferrî, non dubiè DEMONSTRATUR, interdum & pro parte terra, OMNEM TERRAM, & pro parte mundi TOTVM MVNDVM, & pro parte hominum OMNES HOMINES nominari. Et alibi: z Secundum marcum apostolis ita dici 2 Lib. 2
 tur: *Ite in orbem universum, prædicate Evangelium OMNI creaturæ. Qui* cap. 2.
crediderit, & baptizatus fuerit, salvus fiet, qui verò non crediderit, con-
demnabitur. Nunquid hac præceptione ullarum nationum, ullorumve ho-
minum facta discretio est? NEMINEM MERITO EXCEPT, NEMI-
NEM SEPARAVIT GENERE, NEMINEM CONDITIONE DISTIN-
XIT. Et alibi: a Sive ergo circumcisio, sive præputium, peccato univer- a Ibid.
saliter concludebatur, unusque omnes reatus obstrinxerat, & inter magis, cap. 16.
minusque impios nemo erat qui posset absque Christi redemptione salvari:
Quæ redemptio universo sese intulit mundo & omnibus hominibus indiffe-
reter innotuit: QVANDO QVIDEM in die quinquagesimo ab illo Pascha
in quo se hostiam Deo verus Agnus obrulerat, cum Apostoli, & qui cum
eis unanimes erant, repleti Spiritu Sancto linguis omnium gentium loque-
rentur, conveniebat excita miraculo diversi generis hominum multitudo,
ut Evangelium Christi in eis qui aderant, TOTVS MVNDVS audiret:
Et alibi; b Et cur hac manifestatione qua nunc universis nationibus in- b Ibid.
notescit, antea revelata non fuerint, nullam posse comprehendere, nullam cap. 19.
intelligentiam penetrare; cum tamen illud quod de bonitate Dei piissimè cre-
ditur, quia omnes homines velit salvos fieri, & in agnitionem veritatis ve-
nire, non oporteat, nisi perpetuum æternumque sentiri, SECUNDVM EAS
MENSURAS, quibus Deus dona generalia specialibus novit cumulare mu-
neribus. Et alibi: c Sive igitur novissima contemplantur sæcula, sive pri- c Ibid.
ma, sive media, rationabiliter & piè creditur, omnes homines salvos fieri cap. 25.
Deum velle, semperque voluisse: & hoc non aliunde monstratur, quàm de
ijs beneficis, eaque providentiâ Dei, quam VNIVERSIS GENERATIO-
NIBVS communiter atque indifferenter impendit. Confer hac loca
Prosperi cum tertia expositione Augustiniana superiùs à nobis
tradita, & mecum dices, Aut Augustinum Prosperizasse, aut
Prosperum Augustinizasse; neutrum Molinizasse.

Porro quòd tam prolixus fuerim in accumulandis testimonijs ex libris Prosperi de vocatione Gentium, author Thesium Apologeticarum in causa est, qui ex solis libris istis testimonijs Prosperi hic allegat: Non enim sum nescius auctoritatem librorum istorum longè infra auctoritatem aliorum opusculorum à Prospero editorum post lectos Augustini libros contra errorem Adrumetinorum & Massiliensium, deprimi; non enim defunt qui Prosperum in libris de vocatione gentium nonnihil favere errori Massiliensium asserant. Accedit quod Prosper ipse lib. 1. de vocat. gentium cap. 1. dicat se inquisitionis & exercitij causa libros istos composuisse. De hac igitur, inquit, compugnancia opinionum, qua mensura & temperantia sentiendum sit, quantum Dominus aduvertit, ANNITARE INQUIRERE, EXERCENS atque DISCVTENS modulum facultatis mee, in his que cordi meo sobriè (quantum arbutor) adhaerant. Valet interim nobis auctoritas horum librorum saltem per modum argumenti, ut vocant, ad hominem, contra authorem Thesium, qui, ut dixi, ex his solis libris Prosperi suffragium emendicat. Possumus insuper pro nobis allegare auctoritatem ejusdem Prosperi, errorem Massiliensium impugnantis carmine de ingratis, d'vbi sic canit.

d'Cap.
13.

*Sed tamen hac aliqua si vis ratione tueri,
Et credi tam stulta cupis; iam pande quid hoc sit,
Quod bonus omnipotensque Deus, non omnia subdit,
Corda sibi, pariterque omnes iubet esse fideles?
Nam si nemo usquam est, quem non velit esse redemptum:
Haud dubiè impletur, quidquid vult summa potestas.
Non omnes autem saluantur, magna que pars est,
Que sedet in tenebris mortis, nec vivificatur.*

Ex his Prosperi præmissis, Lectori concludendum relinquimus.

Sed ut concederemus authori Thesium Apologeticarum, omnia verba quæ citat ex Prospero, verè haberi apud Prosperum, quid quæso aliud inde efficeret, quam quod juxta Prosperum, Deus velit omnes homines salvos fieri? Quod nos cum Apostolo constantissimè asserimus: quoniam autem sensu id intelligendum sit, hætenus non solum ex Augustino, sed etiam ex ipso Prospero fusè ostendimus. Neque verò illud primum ulla ratione concedimus: more quippe suo agit Thesium author, sua verba nobis pro Prosperi verbis obtrudendo: nam verba quæ primo loco al-

legat

legat ex cap. 19. lib. 2. de vocatione gentium, non habentur apud Prosperum, & nos superius genuina Prosperi loco isto verba pro nobis citavimus. Malum omen est in principio mendacem deprehendi: Rogatus Aristoteles, quid suo mendacio lucrarentur mendaces? ut cum verum dicunt, inquit, non eis credatur. In verbis ex cap. 29. citatis, Prosperi textum adulterat substituendo (quod) pro (quos) Germanus Prosperi textus nostram expositionem confirmat. *Quamvis autem multi (inquit Prosper) e amantes tenebras suas, splendorem non recipiant veritatis, & multi qui illuminati fuerant, tenebrescant; verbum tamen Dei manet in eternum, & de promissionis veritate nihil excidit. Intrat quotidie præscita & promissa gentium PLENITUDO, & in Abrahæ semine OMNIS GENS, OMNIS TRIBVS, OMNIS LINGVA benedicitur. Quod enim Pater filio dedit, filius non amittit, neque quisquam potest de manu eius eripere, quod accepit. Firmum fundamentum Dei stat, & mansuri in eternum templi ædificatio non vacillat prætentâ super OMNES veritate & misericordiâ Dei: à quo quod & nemini negatur, & nulli debetur, in ijs quos promisit efficitur. Quid clarius, quam Prosperum hic docere idipsum quod lib. 1. cap. 9. docuerat verbis supra relatis à nobis, nimirum universales locutiones Scripturæ, sive promittentis, sive asserentis, sufficienter verificari pro certâ multitudine, quæ quidem respectu totius universitatis pars est, nihilominus suam plenitudinem certâ consideratione habet, & ob id universitatis nomen fortitur? Quid apertius, quam Prosperum intelligere distributionem pro generibus singulorum, quando universalem promissionem Abrahæ factam explicat de omni gente, omni tribu, omni lingua? Quid evidentius, quam Prosperum contendere, misericordiam Dei super OMNES prætentam, in ijs effici sive impleri, quos promisit? Hinc enim paulò post subjungit, nullum excidere de PLENITUDINE promissorum. Spero Molinianos non ægrè laturos, si inter sectatores & propugnatores Augustinianæ doctrinæ numeremus Authorem librorum Hypognosticon, quandoquidem ipsi in Theſibus famosis quædam testimonia ex libris istis desumpta sub ipsius Augustini nomine obtrudant, non obstante eo quòd in præfatione dictarum Theſium protestentur: se ex sanctis patribus nihil proferre, quod non ex genuinis eorum operibus depromptum sit. Author itaque librorum istorum in fine libri sexti, expositionem testimonij Apostolici ab Augustino traditam, & à nobis hætenus probatam, disertissimè tradit his verbis: sed si adhuc hac reddidit*

e lib. 2.
c. 29. de
vocat.
gent.

ratione vultis esse contentiosi, nec acquiescere veritati, nobis tamen eò quòd male de Deo iusto ac misericordissimo sentiamus, calumniari desinute: sed ipsum potiùs Dominum Iesum Christum, cuius Euangelium sequimur, si audeatis arguite: cum illo iurgium sumite litigandi: illi, quod absit, male sensisse de Deo Patre suo, calumniamini; qui ait, Multi quidem vocati, pauci vero electi. Et, nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me iraxerit eum. Et, Nemo potest venire ad me, nisi datum ei fuerit à Patre meo. Et, non omnes capiunt verbum hoc, nisi quibus datum est. Cetera etiam quam plurima. Falsum est ergo, inquit, quod ait Apostolus de Deo, Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis sue venire? Omnino non est falsum, quia omne quod vult Deus facere potest, nec prorsus humanâ voluntate quod vult præpeditur. Sed quaero à vobis, ut dicatis, quare Deus qui vult omnes homines salvos fieri, quorundam, ut dicit Isaias propheta, excacat oculos ne videant, & obdurat corda ne intelligant, ne convertantur & sanentur? Quod verum esse Ioannes Evangelista confirmat dicens de Iudæis: Propterea non poterant credere, quia dixit Esaias: Excacavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Item in Evangelio secundum Marcum cum Iesum interrogarent Discipuli sui de parabola seminis: vobis, inquit, datum est, nosse mysterium regni Dei: illis autem qui foris sunt, omnia fiunt, ut videntes videant & non videant, & audientes audiant, & non intelligant, ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata. Dicite igitur, Quare Deus qui personarum acceptor non est, & vult omnes homines salvos fieri, aliquorum corda reserat ad credendum, oculos illuminat ad videndum, & ad sciendum mysterium regni celorum, quo scilicet salvi fieri possunt: aliorum verò, ut lectionis textus dixit, involvens in parabolis veritatem, obtundit cor, excacat oculos, claudit aures, ne Euangelium salutis agnoscant, ne remissionem accipiant peccatorum? Dicite quaeso qualiter hæc loca Euangelij accipitis: docete quid hic de Deo, qui vult omnes homines salvos fieri, sentitis. Ecce iam omnes generaliter salvi non sunt, cum alijs datur viam nosse salutis, alijs non datur. Hæc itaque cum facit Deus, non personarum acceptione facit, non iniustitia, sed iustitia inenarrabili, & misericordia indebita. Quoniam verò hinc liquido utraque pars dicere nihil valemus, credamus tantum, reum mortis ex iudicis voluntate pendere. Ne quisquam autem putaret divino iudicio fieri non omnes homines salvari, dixit Apostolus qui vult omnes homines salvos fieri.

QVAPROPTER OMNES HOMINES QUI SALVANTVR, DEI VOLUNTATE SALVANTVR. Deus enim noster, Deus salvos facienti, & Domini exitus mortis. Et quia ira in furore eius, & vita in voluntate ipsius.

ipſius. Intelligite itaque in ſure inſtitutam, in voluntate miſericordiam.

Inter ſectatores & propugnatores Auguſtiniã doctriã non immeritò recenſere poſſumus Africanos illos Episcopos in Sardinia exules, qui in Epistoſa ſua Synodica Opetibus Fulgentij inſertã magnificum iſtud teſtimonium de Auguſtino præbent, dicentes: *Præ omnibus ſtudio gerite libros S. Auguſtini quos ad Proſperum & Hilarium ſcripſit, memoratis fratribus legendos ingerere; quorum mentionem Beata memoria Hormiſda ſedis Apoſtolica glorioſus Antistes in Epistoſa quam conſulenti ſe ſancto fratri conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit, cum magno præconio Catholica laudis inſeruit, cuius hæc verba ſunt: de arbitrio tamen libero, & gratiã Dei quid Romana, hoc eſt Catholica ſequatur & ſeruet Eccleſia, licet in varijs libris B. Auguſtini & maxime ad Proſperum, & Hilarium abunde poſſit agnoſci, tamen & in ſcrinijs Eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur. Hi igitur Africani Episcopi in prædicta Epistoſa Synodica, expoſitionem teſtimonij Apoſtolici ab Auguſtino hauſtam hiſ verbis tradunt: Omnes autem Prædeſtinati ipſi ſunt, quos vult ſalvos fieri & ad agnitionem veritatis venire: qui propterea OMNES dicuntur, quia in utroque ſexu, ex omni hominum genere, gradu, etate & conditione ſalvantur. Semper quippe voluntas Dei omnipotentis impletur, quia poteſtas eius nullatenus vincitur: ipſe eſt enim, qui omnia quacunq; VOLUIT fecit in calo & in terra in mari & in omnibus abyſſis, & cuius voluntati nemo reſiſtit. Non potuiſſent clarioribus verbis Auguſtiniã expoſitionem ſuperius tertio loco à nobis traditam exprimere; ubi obiter obſerva eodem præmiſſiſſe hæc verba: Proinde ut de ijs quæ veſtris litteris invidiſtis quid habeat CATHOLICI DOGMATIS VERITAS, intinemus, ſingula breviter deſcribere curabimus ſequentes donum eiſdem Gratiæ, quod SS. PATRVM cordibus & linguis ipſa eſt dignata infundere. Vbi vides Episcopos illos habuiſſe tanquam fidei dogmata, definitiones illas Synodales, quarum una eſt illa, quam retulimus de expoſitione teſtimonij Apoſtolici, Deus vult omnes homines ſalvos fieri.*

Neq; verò hoc loco prætermittendus eſt Fulgentius, Auguſtiniã doctriã mirificus prædicator, & ſtudioſiſſimus ſectator; cujus illuſtre de ipſo Auguſtino teſtimonium extat lib. 2. de veritate Prædeſt. cap. 18. Hæc itaque, inquit, Catholicorum Patrum Apoſtolicis inſtitutionibus tradita permanet in Eccleſiis ſine aliqua dubitatione doctriina, quam Græci Latinque Pontifices S. Spiritus infuſione firmati, uno atque indiſſonabili ſemper tenuere conſenſu. In qua Beatus Auguſtinus

indutus virtute ex alto ABUNDANTIUS ILLIS OMNIBUS LABO-
 RAVIT: non autem ipse, sed Gratia Dei cum illo. Ipsius enim ministe-
 rio Dominus VBERIOREM huius rei fidelibus suis instructionem præbuit,
 quippe adhuc ipso in corpore constituto Pelagiana heresis adversus gratiam
 Dei mortiferis ausibus rebellavit. Nec defuit in vita benignitas miserantis
 Dei, quæ militem suum spiritualis Gratia armis tantò fortius præcingeret,
 quantò acrius adversus eandem vasa iræ Diabolus instigaret. Proinde me-
 moratus Dei pontifex turrim fortitudinis ipsam Gratiam tenens, & exinde
 cuncta hostilium machinamenta telorum caelestis iuvaminis virescente confrin-
 gens, non solum ipse de hoste victoriam referens triumphavit, quin etiam
 POSTERIS CERTANDI ET VINCENDI ORDINEM, SI QUANDO
 VICTA PRAVITAS RECIDVO AVSV INFANDVM CAPVT ERI-
 GERE NITETVR, OSTENDIT. Sensem quippè Christi habens, tam
 gratia Dei quàm humani arbitrij & officia discrevit & merita, SEMPER
 DIVINIS HUMANA SVBICIENS, & veraciter docens, divinitus ho-
 mini & gratuito iustificationis donum, & bona voluntatis exordium, &
 plenum tribui glorificationis effectum. HUNC LEGAT OMNIS, QVE
 SALVTEM ATERNAM ADIPISCI DESIDERAT, humiliter orans
 misericordie Dominum, ut eundem spiritum intelligentie legens accipiat,
 QVEM ILLE ACCEPIT VT SCRIBERET: Et eandem illuminationis
 gratiam adipiscatur ut discat, QVAM ILLE ADEPTVS EST VT
 DOCERET. Hæc Fulgentius de Augustini laudibus. Qualiter
 verò Fulgentius Apostolicum illud testimonium, Deus vult om-
 nes homines salvos fieri interpretetur, melius ex ipso sensum
 suum promente, quam ex ullo interprete colligi potest. Libro
 itaque de Incarn. & Gratia D. N. Iesu Christi cap. 29. expo-
 sitionem testimonij Apostolici aggreditur his verbis: Illud verò
 Apostolicum, ubi dicitur de Deo: Qui vult omnes homines salvos fieri, &
 ad agnitionem veritatis venire, non sicut oportet intelligunt, qui hanc Dei
 voluntatem sicut in vasis misericordie, sic & in vasis iræ accipiendam existi-
 mant: tum cap. 31. post longam ventilationem Apostolici testi-
 monij per duo præcedentia capita, sensum suum, quem ex Au-
 gustino hauserat, his verbis disertissimè exprimit. Quocirca i' los
 omnes quos Deus vult salvos fieri, SIC INTELLIGERE DEBEMVS,
 ut nec aliquem putemus salvari posse nisi volente Deo, nec existimemus vo-
 luntatem omnipotentis Dei aut IN ALIQUO non impleri, aut aliquatenus
 impediri. OMNES ENIM QVOS DEVS VVLT SALVOS FIERI,
 SINE DVBITATIONE SALVANTVR, nec possunt salvari nisi quos
 Deus vult salvos fieri, NEC EST QVISQVAM QVEM DEVS SALVARI
 VELIT,

VELIT, ET NON SALVETVR, quia Deus nosse omnia QUÆCUM-
 QUE VOLVIT fecit. Ipsi omnes utique salvi sunt, QUOS OMNES VULT
 salvos fieri, quia hæc salus non illis ex humana voluntate nascitur, sed ex
 Dei bona voluntate præstatur. Veruntamen in his omnibus hominibus quos
 Deus vult salvos facere, NON TOTVM OMNINÒ GENVS SIGNIFI-
 CATVR HOMINVM, SED OMNIVM VNIVERSITAS SALVAN-
 DORVM. Ideo autem OMNES dicti sunt, quia ex omnibus hominibus
 omnes istos divina bonitas salvat, id est, ex OMNI GENTE, CONDI-
 TIONE, ÆTATE, EX OMNI LINGVA, ex OMNIVM provinciã.
 IN HIS OMNIBVS ILLE SERMO NOSTRI REDEMPTORIS IM-
 PLETVR, quo ait: Cum exaltatus fuero a terra, OMNIA TRAHAM
 AD MEIPSVM. Quod non ideo dixit, quia OMNES OMNINÒ trahit,
 sed quia nemo salvus fit, nisi quem ipse traxerit. Nam & alibi dicit:
 Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum. Item
 alibi: OMNE quod dedit mihi Pater, ad me veniet. HI ERGO SVNT
 OMNES, QUOS VULT DEVS SALVOS FIERI, & ad agnitionem
 veritatis venire. EST AVTEM FAMILIARE DIVINIS ELOQUIIS,
 VT OMNES NONNVNQVAM DICANT, NEC TAMEN OMNE HV-
 MANVM GENVS IN IPSIS OMNIBVS SEMPER INTELLIGI
 DEBERE COMMONEANT, Sicut est illud quod dicit Dominus per
 Prophetam: In novissimis diebus effundam de spiritu meo super OMNEM
 CARNEM. Quod in centum viginti hominibus, in quos Spiritus Sanctus
 lingua igneis venit, Factum B. Petrus ostendit. Si ergo hic OMNEM CAR-
 NEM OMNES OMNINÒ PVTAVERIMVS HOMINES INTELLIGI,
 INCIPIET (QUOD ABSIT) MENDAX ASTIMARI DIVINVS
 SERMO. Est autem Deus verax, & eloquia Domini eloquia casta. Super
 OMNEM IGTVR CARNEM sicut se Deus effusurum de spiritu suo re-
 promissit, sic fecit, sic facit, sic usque in finem sæculi facturus est. PRO-
 SVS SVPER OMNEM CARNEM, id est, SVPER OMNES HOMI-
 NES effundit de spiritu suo, SCIBICET SVPER ILLOS HOMINES
 QUOS VULT SALVOS FIERI. Et ut qui sint OMNES isti plenius no-
 verimus, eiusdem B. Petri sermonibus auscultemus, qui illam prædicationem
 suam s. Spiritu repletus hæc exhortatione conclusit: Penitentiam, inquit,
 agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remis-
 sionem peccatorum vestrorum: & accipietis Donum Spiritus Sancti: vobis
 enim est repromissio, & filijs vestris, & OMNIBVS qui longè sunt, QUOS-
 CUNQVE advocaverit Dominus Deus noster. OMNES ITAQVE DIXIT,
 SED QUOSCUNQVE DOMINVS ADVOCaverit: Quos etiam Bea-
 tus Paulus secundum propositum vocatos insinuat. Qui alio quoque loco ait:

Conclu-

Concluisse DEUM OMNIA in incredulitate, ut OMNIVM misereatur. Et tamen DEUS NON ITA OMNIVM OMNINÒ miseretur, quos in incredulitate conclusit, ut omnibus infidelibus gratiam fidei misericorditer donet, cum tamen eandem gratiam fidei non infidelibus DEUS misericors donet, sed illis proculdubio de quibus ad Moysen dicit: Miserebor cui misereor, & misericordiam præstabo cuius miserebor. Gratiam igitur voluntaria donationis ostendens, sicut Dominus suis dignatus est loqui discipulis: Vobis datum est nosse mysterium regni caelorum, illis autem non est datum. Item dicit: qui potest capere capiat. sed ut ipsam capacitatem divinam doceret largitate concedi, alio loco ait: Non omnes capiunt verbum, sed quibus datum est.

HI SVNT ERGO OMNES QVORVM DEVS MISERETVR, qui misericordia ipsius præveniuntur ut credant, & gratis salvi fiant per fidem. Eorum namque credulitas non ex humana voluntate sumit initium, sed ipsi voluntati fides gratuita Dei miserentis largitate donatur. HANC OMNIVM DISCRETIONEM, QVAM FIDELIS DEBET INTELLECTVS OMNINÒ SERVARE, B. Paulus uno epistolæ suæ loco sic posuit, ut OMNES HOMINES SINE ALIQUA EXCEPTIONE dicens, statim QUOSDAM OMNES HOMINES exceptis alijs intimaret. Ait enim: Sicut per unius delictum IN OMNES HOMINES in condemnationem, sic & per unius iustitiam in OMNES HOMINES in iustificationem vitæ. Nunquidnam quia IN OMNES in condemnationem, & IN OMNES HOMINES in iustificationem Apostolus dicit, ideo PRORSVS OMNES HOMINES quos per peccatum adæ originaliter constat esse damnatos, simul OMNES EOSDEM credere debemus iustificatos esse per Christum, cum innumerabiles INFIDELIVM MORTES OBSISTANT, qui sine gratia iustificationis de hac vita transeunt, & absque sacramento Baptismatis, ad sedens mortis æternæq; supplicia rapiuntur. Restat ergo VT NON OMNES OMNINÒ quos in condemnationem ponit Apostolus, transire ad iustificationis gratiam sentiamus, sed quosdam ex illis omnibus. OMNES ISTOS ITAQVE OMNES per Adam in condemnationem esse filios iræ, & ex eis quosdam per Christum OMNES ESSE FILIOS GRATIÆ. Illos ergo esse OMNES quos per primum hominem propago peccatrix carnali generatione condemnat: OMNES enim terreni sunt, qui terreni hominis imaginem gerunt, & OMNES celestes, qui ad æternam vitam imaginem hominis celestis accipiunt. Iterum dicit propheta: OMNES GENTES quasunque fecisti venient, & adorabunt coram te, & glorificabunt nomen tuum in æternum. Dominus autem suis fidelibus dicit: Eritis odio OMNIBVS GENTIBVS propter nomen meum. Nunquid ergo contrarijs sibi repugnat Scriptura divina sententijs? Absit. sed & illos OMNES, & istos OMNES VERACITER

CITER DICIT, id est, & OMNES FIDELES qui nomen Domini in OMNIBVS GENTIBVS glorificant, & OMNES INCREDVLOS qui per easdem OMNES GENTES in odio nominis Christi fideliumque eius, mortiferâ impietate perdurant. Tale quiddam est etiam in Epistola quam Collossensibus B. Apostolus scribit, ubi dicit: Quia in Christo condita sunt VNIVERSA in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive potestates. OMNIA PER IPSVM & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & OMNIA IN IPSO CONSTANT. Et paulo post ait: Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum RECONCILIARI OMNIA IN IPSVM pacificans per sanguinem crucis eius, sive quæ in terris sunt, sive quæ in cælis sunt. Nunquid diabolum & angelos eius pacificare credimus? Absit: qui enim sic sentire voluerit, bicipitem laqueum gemina impietatis incurret, ut aut diabolum & angelos eius per spiritum creatos esse neget, aut eos reconciliandos per sanguinem crucis eius affirmet. Veruntamen quisquis harum sententiarum pravitate qualibet involvitur, CAVEAT NE CVM IPSO DIABOLO, ATQVE ANGELIS EIVS ÆTERNÆ COMBUSTIONIS PVNITIONE DAMNETVR. Vnius enim eiusdemq; impietatis est reus, si quis diabolum aut non à Christo creatum, aut reconciliationi Christi credat quandoque reddendum. Cùm utique si eum Christus Dominus non creasset, eius damnabilis à Christo discessio non esset. Et si eum Christus quandoque salvaturus esset, non ore Christi pronuntiaretur eius æterna combustio. OMNIA ergo per Christum & in Christo creata sunt, quia nihil est quod non per filium, & in filio creaverit pater. Et OMNIA per ipsum atque in ipso reconciliantur, QVIA NVLLVS EST HOMINVM QUI SINE CRUCE CHRISTI RECONCILIATIONIS BENEFICIUM CONSEQVATVR. EX HAC ERGO REGVLA QUÆ CALESTIBVS INSERTA MONSTRATVR ORACVLIS, sic intelligamus OMNES HOMINES quos vult Deus salvos fieri, ut noverimus OMNES QUI SALVANTVR non nisi ex eius gratuita bonitate salvari, ut enim quisque salvetur, nulla præcedunt humane voluntatis bona merita, sed sola Dei voluntas humane salvationis est causa. Ira enim in indignatione eius, & VITA IN VOLVNTATE EIVS. Ira igitur eius nostra iniquitatis est meritum, vita verò nostra voluntatis eius est donum. Sicut enim Pater suscitavit mortuos & vivificavit, sic & filius QVOS VVET vivificat. EOSDEM AVTEM VIVIFICARI VVLT, QVOS VVET SALVOS FIERI. Sic ergo QVOS VVLT SALVAT, quemadmodum QVOS VVLT VIVIFICAT. Nihil namque VOLVIT ET NON FECIT, qui Scriptura teste, OMNIA QVÆ CUNQVE VOLVIT FECIT. Proinde non indignè dicimus aliquid

deum nolle quod possit. NEFAS EST AUTEM, SI QVIS OMNIPOTENTEM DICAT ALIQUID FACERE NON POSSE QUOD VELIT, VOLUNTATI ENIM EIVS QVIS RESISTET? Nemo utique, quia non est aliqua natura quæ ab eius creatione sit aliena. Et sicut nihil naturaliter subsistit quod ille non fecerit, ita nihil provenit in salutem hominum quod ille non in æterna bona voluntatis sue dispositione faciendum prædestinaverit, à quo & fides gratis infunditur, per quam bene ambulemus, & perseverantia donatur per quam ad speciem pervenire possumus. Hæc autem dona sua Deus in æterna atque incommutabili habet voluntate disposita, in qua præordinavit atque præparavit, & quæ daret, & quibus daret. Ipse enim prædestinando præparavit gratiæ donum, quia gratiam donando implet prædestinationis effectum. Contra hanc apertissimam Apostoli testimonij ad solos salvandos restrictionem, & tot exemplis ex divina Scriptura depromptis confirmatam: hanc lucidissimam commentitiæ ampliationis ad reprobos, tot manifestis experimentis reprobata, exclusionem; hanc fidissimam Augustinianæ mentis ab integerrimo Interprete factam & tot argumentis solidatam, expressionem; audeat quisquam sinistrae interpretationis murmur emittere, atque perspicuæ sincerissimæque sententiæ nubem obliquæ ambiguitatis obtendere? Audeat sanè

^a Thes. Apologeticarum Thesium author. Non, inquit, ² ad verba (nisi &
¹ Apol. Apostolum argui velint) sed ad sensum Semi-Pelagianorum, qui reprehenditur, reflectere debuissent Adversarij. Docebant Semi-Pelagianam gratiam secundum merita nostra dari, secundum demerita negari, & sic in potestate nostra esse ut consequamur salutem: in quem sensum urgebant verba Apostoli, ut satis indicat Augustinus &c. Ecce murmur sinistrae interpretationis; nubem obliquæ ambiguitatis; clypeum stramineum, Augustinianæ romphææ acie contritilem; umbraculum cereum aut potius seveum, ad primum Solis conspectum liquabile; ficulneum denique perizoma ad tegendum Ant-Augustinianæ expositionis nuditatem, confutum. Nimirum Semi-Pelagiani non satis proprijs verbis sensum suum expresserunt, sed ab hoc novo interprete eam expressionem expectare debuerunt. Enimverò quis non rideat hujus viri præsumptuosam parenthesin, NISI ET APOSTOLUM ARGVI VELINT? nimirum, Ipso Censore, quotquot testimonium Apostolicum ad solos salvandos restringunt, Apostolum fallitatis arguunt: ac per hoc quoties Augustinus vel ejus discipuli, hætenus citati, affirmant verba Apostoli, sive commodè, sive pro generibus singulorum tantum

tum, intelligi posse aut debere, toties Apostolum falsitatis arguant: similiter cum dicunt universales locutiones Prophetarum, Evangelistarum, Apostolorum, posse aut debere restrictè exponi, toties ab eis Scriptores Canonici, erroris redarguuntur: quo nihil alienius à mente Augustini fingi potest, utpotè qui Epist. 8. disertissimè pronuntiat, *Non nisi exitiosissimè credi posse, aliquid in libris sanctis esse mendacium*: Et Epist. 19. *Se scripturarum libris, qui Canonici appellantur hunc honorem timoremque deferre didicisse, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse, firmissimè credat.*

Cogit me importunitas Adversarij, unum adhuc Augustini locum atroxere, ubi conceptissimis verbis asserit, per omnes homines in Apostolico testimonio, omne genus hominum intelligere nos posse: *Præceperat enim Apostolus, inquit, b ut oraretur pro singulis hominibus, & specialiter addiderat pro Regibus, & ijs qui in sublimitate sunt, qui putari poterant fastu & superbia seculari à fidei Christiana humilitate abhorrere. Proinde dicens: hoc enim bonum est coram salvatore nostro Deo, id est, ut etiam pro talibus oretur, Statim ut desperationem tolleret, addidit: Qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Hoc quippe Deus bonum iudicavit, ut orationibus humilium dignaretur salutem præstare sublimium. Quod utique iam videmus impletum. Isto locutionis modo & Dominus est usus in Evangelio, c ubi ait Phariseis, decimatis mentham & rutam, & omne olus. Neque enim Pharisei, & quæcumque aliena, & omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabant. Sicut ergo hic omne olus omne olerum genus, ita & illic omnes homines omne hominum genus INTELLIGERE POSSUMUS: Et quocumque alio modo intelligi potest, dum tamen credere non cogamur, aliquid omnipotentem DEVM VOLVISSE FIERI, FACTVMQUE NON ESSE, qui sine ullis ambiguitatibus si in celo & in terra, sicut & veritas cantat, omnia QUÆCVMQUE VOLVIT FECIT, PRO-FECTO FACERE NOLVIT, QUODCVMQUE NON FECIT. Ex quibus verbis duo colligas: unum, non sine gravi injuria Augustini, Adversarium inseruisse parenthesis, nisi & Apostolum argui velint. Alterum, prorsus falsum esse quod superius præmiserat, Patres unanimi consensu, consentiente etiam Augustino, ex contextu Apostoli deducere, Deum uti omnium sine exceptione est Deus, mediator, redemptor; ita omnium velle salutem. Augustinus enim verbis iam citatis, ex ipso Apostoli contextu, quo commendatur nobis oratio pro omnibus fundenda, expositionem suam de omni genere hominum, deducit. Eodem capite paulo*

b En-
chirid.
cap. 103

c Luc.
II. 42.

paulò superiùs aliam expositionem de distributione commoda, ex eodem contextu deducit, dicens: *Quamvis certum sit nobis non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo DEBEMVS omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare. sed ita INTELLIGERE, quod scriptum est: Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem salvum per ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit; sed quod nullus fiat nisi quem velit: ET IDEO SIT ROGANDVS VT VELIT, QVIA NECESSE EST FIERI SI VOLVERIT. DE ORANDO QVIPPE DEO AGEBAT APOSTOLVS VT HOC DICERET. Nec minor injuria Augustinò & discipulis ejus irrogatur ab adversario in cæteris illis verbis, quibus præsumptuosam parenthesis interserit; facit quippè eos omnes, Semi-Pelagianos: si enim (ut ipse contendit) Semi-Pelagiani Apostolicum testimonium non aliter ad omnes omnino homines extenderint nisi juxta alium sensum suum de gratia danda ex meritis nostris, & neganda ex demeritis; consequens est ut Augustinus ejusque discipuli Semi-Pelagianorum errorem debellantes, juxta eundem Semi-Pelagianorum sensum negaverint quidem Deum velle omnes omnino homines salvos fieri, admiserint verò Deum velle omnes homines salvos fieri, distribuendo, *homines*, commodè pro ijs qui salvantur, aut pro generibus singulorum, id est, pro omni genere hominum: hoc autem quid est aliud dicere, quam omnes quotquot salvantur, salvari Deo quidem volente, sed gratiam ex meritis humanis largiente, prout contenderunt Semi-Pelagiani? nisi enim id admittatur, quid restat nisi ut Augustinus & discipuli ejus sint obnoxij illi reprehensioni adversarij: *verum, non ad verba, sed ad sensum Semi-pelagianorum qui reprehenditur, reflectere debuissent adversarij.**

Quòd verò Adversarius Lectorè remittat ad *Theses famosas* titulo de *Semi-pelagianis*, frustrà facit: quia in toto illo titulo de Semi-Pelagianis, ne vel apparenter ostendit dogma de gratia ex meritis humanis, & dogma de generali voluntate Dei salvandi omnes omnino homines nemine excepto, non esse distincta dogmata, & distinctim à propugnatoribus gratiæ refutata; Prosper enim in Epistola ad Augustinum adeò notanter ista duo dogmata distinguit, ut dicat, *Massilienses ex occasione unius prolapsos fuisse in alterum. In istam, inquit, talis gratiæ prædicationem hi, quorum contradictione offendimur, cum prius meliora sentirent, ideo se vel*
maximè

maximè contulerunt, quia si profiterentur ab eâ omnia bona merita præveniri, & ab ipsâ ut possint esse, donari; necessitate concederent, Deum secundum propositum, & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam. Hinc videas: quam veraciter dixerit Iansenius sententiam exponentem Apostolica verba, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, de voluntate generali salvandi omnes omninò quantum in se est, esse basim Massiliensium. Huic quippe basi totam molem dogmatum suorum superstruxerunt: inde enim 1º. deducebant, Deum ex parte suâ statuisse omnibus omninò dare gratiam sufficientem; 2º. ad promerendam eis illam gratiam voluisse mittere Christum qui mediante passione sua, pro omnibus omninò tolerata, omnes nemine secluso redimeret, auxiliaque sufficientia provideret; 3º. quia aliunde certò sciebant non omnes reipsa salutem consequi, discretionem salvandorum à damnandis in cardinem liberi arbitrij resolverunt, unde ulterius pro generali principio sustinebant, facienti quod in se est per vires naturæ Deum non denegare gratiam: Tandem cum ijs opponeretur instantia de parvulis, quorum aliqui ad Baptismum perveniunt, alij sine Baptismo expirant, eousque dementiæ progressi sunt, ut ad merita conditionatè futura, si parvuli ad ætatem adultam perventuri fuissent, recurrerint. Augustinus itaque ejusque discipuli, ut universam hanc structuram subverterent, lapidem istum fundamentalem summis viribus aggressi sunt, constantissimè asseverantes locum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non de omnibus omninò hominibus sed de ijs tantum qui salvantur, intelligendum esse. Hac enim fundamentali columnâ semel concussa, probè sciverunt, totam machinam superstructam collapsam iri, perinde ac domus Phylistinorum corruit collapsis per samsonem à columnis. Non igitur per ordinem ad dogma de gratia ex meritis humanis, sed simpliciter & absolutè negabat Augustinus, Apostolicum testimonium ad omnes omninò homines extendendum esse, alioquin à fallacia petitionis principij vix videri poterit immunis.

Melius præterea suo suorumque honori consulisset adversarius, omninò tacendo de Thesi illa ad quam nos remittit, quam ejus memoriam refricando: non enim ignoramus quam multipliciter erratum sit in illa Thesi de Semi-Pelagianis: ut enim alia omittam, opportuniùs alibi discutienda; nimis supinè pag. 5.

Col. 1. num. 2. verba Augustini desumpta ex expositione propositionis sexagesimæ epistolæ ad Romanos, Massiliensibus tanquam ab ijs asserta, affingit. Hilarius quidem in sua epistola, verba illa (NISI QVIS CREDAT &c.) interferit: non tamen tanquam verba Massiliensium, sed tanquam verba Augustini, quæ Massilienses in confirmationem sui dogmatis citabant; ut unicuique epistolam Hilarij legenti, ad oculum patet. Vnde ineptissimè ex verbis illis, non Massiliensium sed Augustini, deducunt authores Thesium, Massilienses sensisse, non solum gratiam certò & infallibiliter conferri elicentibus naturaliter actus moraliter honestos, sed insuper gratiam certò negari ejusmodi actus omittentibus: nam Prosper in epist. ad Augustinum disertissimè affirmat, Massilienses non negare gratiam subinde prævenire voluntates nostras. *Nec considerant (inquit) se gratiam Dei, quam comitem non præviam humanorum esse volunt meritorum, etiam illis voluntatibus subdere, quas ab ea secundum suam phantasiam non negant esse PRÆVENTAS.* Idem clarissimè patet ex Cassiano apud e Prosperum. Quid quod ipse Augustinus planissimè idipsum tradat lib. de Prædest. SS. cap. 1. *Pervenerunt (inquit loquens de Massiliensibus) etiam, ut PRÆVENIRI VOLUNTATES HOMINVM DEI GRATIA FATEANTVR, atque ad nullum opus bonum sive incipiendum sive perficiendum sibi quemquam sufficere posse consentiant.* Quod igitur Augustini verba ex expositione propositionum epistolæ ad Rom. pro se allegaverint Massilienses, non ideo est quod ipsi totum quod illis verbis importatur senserint, sed quia ex illis verbis, argumento à fortiori, sententiam suam deducere volebant. Optandum proinde foret ut cordatus quispiam seriò præmonuisset Authores Thesium quatenus exactius studerent discernere inter verba Augustini & Massiliensium, antequam præsumerent socios suos à crimine citati Pelagij pro Augustino, per Iansenium eis impacto, purgare. Ne forte dicatur eis, *f ecce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.* Quâ enim fiduciâ faciem alienam lavare præsumit, qui manus suas luto spurcatis non præluit. Optimè in hujusmodi malarum causarum advocatos quadrat illa Peligni vatis admonitio:

*Tu cave defendas quamvis mordebere dictis:
Causa patrocinio non bona peior erit.*

CONCLV-

2 Lib.
contra
Collat.
cap. 1. 9.
14. 38.
39.

f Matth
7. 5.

CONCLUSIO.

Moliniani Molinam suam deserunt; Augustini scriptis insidiantur; Prospero abutuntur; Massiliensibus imponunt; Lovanien-
ses Theologos suo pede metiuntur; in expositione testimonij
Apostolici Pelagio & Pelagianis, non Augustino aut Augustinia-
nis suffragantur; Iansenium immoderatè repercutiunt; &
& per ejus latus Augustinum impetunt. Quod erat ostendendum.

II. De Christo pro omnibus mortuo.

Negare videri volunt Tridentinum Concilium, aut s. Prosperum re-
pugnare Iansenio, asserenti Christum pro solis electis mortuum, eò
quòd Prosper dixerit ad capitula Gallorum cap. 9. cum rectissimè di-
catur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus.. . po-
test tamen dici pro his tantùm crucifixus, quibus mors ipsius
profuit &c. pag. 14.

RESP. Christus non solùm pro electis de facto salvandis cru-
cifixus & mortuus est, sed etiam pro non salvandis: pro illis
efficaciter; pro his verè & propriè ex sincero affectu salutis eo-
rum, ad quam obtinendam sufficientia media morte suâ ijs pro-
meritus est.

Hoc sensu, & non alio intelligi possunt verba Prosperi: alio-
qui, ut in his ipsis locis quæ adversarij allegant, ita & in alijs,
quorum Theses meminere, sibi ipse apertè contradiceret: quo-
modo enim aliter verum esse possit, quod respondet ad 1. obje-
ctionem Vincentianam: *cum rectè omnes dicantur redempti* (lytro
nempe sanguinis Christi pro omnibus perfoluto) & *tamen non
omnes à captivitate sint eruti, redemptionis proprietas* (hoc est effica-
cia) *haud dubiè penes illos est, de quibus princeps mundi missus est
foras.*

Quare unà cum Tridentino Prosper repugnat Iansenio, asse-
renti Christum tantùm pro electis mortuum, & dicta Prosperi
testimonia frustra allegant ejus fautores.

Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Etsi ille pro omnibus mortuus est, non
omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed hi dumtaxat quibus me-
ritum passi nus eius communicatur.* Evidens est his Tridentini ver-
bis comprehendi non salvandos, pro quibus Christus mortuus
sit. nam

Omnes qui salvantur mortis Christi beneficium recipiunt:

Aliqui